တိပိဋကယောဆရာတော် ၏

လှူ့အလှူဆုံး စိန်တစ်လုံး

တိပိဋက ဓမ္မလက်ဆောင် (၃၁)

[ယောတိပိဋက၏ ဆရာသခင် ကျေးဇူးရှင် ဘဒ္ဒန္တသာကိန္ဒ၏
စိန်ရတုမွေးနေ့ အထူးလက်ဆောင်]

ဒုတိယအကြိမ် ဓမ္မဒါန
အုပ်ရေ (၁၀၀၀၀)

သာသနာ	ကောဇာ	ခရစ်
၂၅၄၉	၁၃၆၇ ခုနှစ်၊ နှောင်းတန်ခူးလ	၂၀၀၆ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ

မာတိကာ

၁။ လှူ့အလှူဆုံး စိန်တစ်လုံး ၂
၂။ အေးမြရွှင်ပြုံး စိန်တစ်လုံး ၄
၃။ စိန်ခေါ်နိုင်သူ တကယ့်လူ ၅
၄။ နေရာထိပ်ဆုံး စိန်တစ်လုံး ၇
၅။ မြတ်ဆရာဘုန်း စိန်တစ်လုံး ၈

ဓမ္မာစရိယအရှင်သာကိန္ဒ၏

အတိတ်က အရိပ်ကြွေးမို့

" အရှင်သာကိန္ဒ၏ စိန်ရတုမွေးနေ့ အထူးလက်ဆောင် "

ပထမအကြိမ် ဓမ္မဒါန
အုပ်ရေ (၁၀၀၀၀)

သာသနာ	ကောဇာ	ခရစ်
၂၅၄၉	၁၃၆၇ ခုနှစ်၊ နှောင်းတန်ခူးလ	၂၀၀၆ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ

မာတိကာ

၁။ ရာပြည့်ပူဇာ မင်္ဂလာ ၁၃
၂။ ဆရာ့ကျေးဇူး အထူးသိတတ် တပည့်မြတ် ၁၄
၃။ အသိလေးနက် စွမ်းဆောင်ချက် ၁၅
၄။ ကြေးမုံအသွင် ပုံရိပ်ထင် ၁၇
၅။ ရှင်သိရိန္ဒ ပေါ်လာရ ၁၇
၆။ ဆရာတပည့် ကံနှင့် ညို ၁၉
၇။ သင့်ရာပို့အပ် ဆရာ့ဝတ် ၂၀
၈။ အချိန်မီအောင် သတိဆောင် ၂၁
၉။ ဆရာ့ကျေးဇူး တပည့်ထူး ၂၂

တိပိဋက ယောဆရာတော်၏

''လူ့အလှဆုံး စိန်တစ်လုံး''

တိပိဋက ဓမ္မလက်ဆောင် (၃၁)

နမော မဟာဝဇိရဉာဏဿ

၁။ လူ့အလှဆုံး စိန်တစ်လုံး

သတီမတော သဒါ ဘဒ္ဒံ၊ သတီမာ သုခမေဓတိ။

(သံ-၁-၂၁၀)

သတိမပါ၊ အသိကွာ၊
ကောင်းတာမပြည့်ဝ။
သတိတွဲကာ၊ အသိပါ၊
ကောင်းတာအပြည့်ရ။
သတိတရား၊ အစဉ်ထားက၊
လူ့အလှဆုံး၊ စိန်တစ်လုံး၊
ရွှင်ပြုံးအေးချမ်းရ။

၁၃၆၇–ခုနှစ်ဟာ ဦးပဥ္ဇင်းရဲ့ သင်္ကန်း သက် ၄၅–နှစ်တိတိပြည့်တဲ့နှစ်ဖြစ်သလို ဦးပဥ္ဇင်းရဲ့ ဆရာသခင်ကျေးဇူးရှင် ဆရာတော် ဦးသာကိန္ဒရဲ့ သက်တော် ၇၅–နှစ်တိတိ ပြည့်တဲ့နှစ်လဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဦးပဥ္ဇင်းက နယုန်လ မှာ သင်္ကန်းသက်၄၅–နှစ်ပြည့်ပါတယ်။ ကျေးဇူးရှင်ဆရာတော် ဦးသာကိန္ဒကတော့ ဝါဆိုလမှာ သက်တော်–၇၅နှစ်ပြည့်တာဖြစ်တယ်။

ဆရာတော့် စိန်ရတုသက်တော်ကိုလဲ ပူဇော်ရာရောက်, မိမိရဲ့ ၄၅–နှစ်သင်္ကန်းသက်ကိုလဲ အသိအမှတ်ပြုရာရောက်အောင် ''လူ့အလှဆုံး စိန်တစ်လုံး'' ဆိုတဲ့ တရားတစ်ပုဒ်နဲ့ မှတ်တမ်းတင်မှာဖြစ်ပါတယ်။ အမှန်ကတော့ မြတ်ဗုဒ္ဓနဲ့ မြတ်ဗုဒ္ဓသာသနာကိုရော, မိမိကို သာသနမျက်စိဖွင့်ပေးတဲ့ အနန္တကျေးဇူးရှင် ဆရာ့ဂုဏ်ရည်ကိုရော,ကိုယ့်အလုပ်နဲ့ ဓမ္မဂုဏ်သွင်းပြီး ပူဇော်ခြင်းသာဖြစ်ပါတယ်။

''လူ့အလှဆုံး စိန်တစ်လုံး'' ဆိုတာ သာသနာမှာ အဖိုးအတန်ဆုံး, အရေးအကြီးဆုံး, အရေးပါအရာအရောက်ဆုံး ဖြစ်တဲ့ အပ္ပမာဒခေါ်တဲ့ သတိကိုပဲ စကားအနေနဲ့ တင်စားပြောတာပါ။

ဘုရားသက် ၈၅–နှစ်ပြည့်တဲ့ နောက်ဆုံးနေ့မှာ မြတ်ဗုဒ္ဓနောက်ဆုံးဟောခဲ့တဲ့ ''ဝယဓမ္မာ သင်္ခါရာ၊ အပ္ပမာဒေန သမ္ပာဒေထ'' ဆိုတာ အကျဉ်းချုပ်မှတ်စု ထုတ်ပေးတာတဲ့။ စာမေးပွဲဖြေဆိုဖို့ ပညာသင်ကြားနေကြရသူတွေဟာ လေ့လာစရာ ဘာသာရပ်အများကြီးကို စာအုပ်ငယ်ကလေးတစ်အုပ်ထဲ လိုရင်း အချက်အလက် အားလုံးပါဝင်အောင် အကျဉ်းချုပ်မှတ်စု ထုတ်ထားပေးလိုက်တော့ သွားလေရာ ပေါ့ပေါ့ပါးပါး ဆောင်ယူသွားလို့ လွယ်ကူတယ်။ ဘယ်ရောက်ရောက် ဘာလုပ်လုပ် အချိန်တိုအတွင်း ကျက်မှတ်ကြည့်ရှုနိုင်တယ်။

လက်တွေ့ဘဝစာမေးပွဲ အောင်မြင်အောင် ဖြေဆိုဖို့ ၄၅–နှစ်ပတ်လုံး လမ်းညွှန် ဟောကြားသင်ပြပေးထားခဲ့တဲ့

ကျယ်ဝန်း များပြားလှတဲ့ ၄၅–နှစ် ဟောတရားအားလုံးကို မြတ်ဗုဒ္ဓက စကား၂–ခွန်းတည်းနဲ့ အကျဉ်းချုပ်မှတ်စု ထုတ်ပေးခဲ့ပါတယ်။ မြတ်ဗုဒ္ဓက မှတ်စုထုတ် သိပ်ကျွမ်းကျင်တာပဲ။ ၂–ခွန်း တည်းနဲ့ ဟောတရားအားလုံး ငုံမိသွားတယ်။ စာနဲ့တကယ်ရေးရင် တစ်ကြောင်းတောင် မပြည့်ပါဘူး။

မှတ်စု၂–ခွန်းမှာ ''ဝယဓမ္မာသင်္ခါရာ'' က ကြည့်ရှုသုံးသပ်စရာကိုပြတယ်။ ''အပ္ပမာဒေန သမ္ပာဒေထ''ကတော့ လုပ်ဆောင်စရာကို ပြပါတယ်။ တိုတော့ ကျက်လို့ ဆောင်လို့ လဲလွယ်တယ်။ သွားလေရာ ယူသွားလို့လဲ ရတယ်။ အချိန်မရွေး နေရာမရွေး အလုပ်မရွေး အမြဲအသုံးချလို့လဲရတယ်။ မနိုင်ဘူး, မအားဘူးလို့လဲ အကြောင်းပြစရာ မလိုတော့ဘူး။ သတိဆိုတာ နေရာတကာ အခါခပ်သိမ်း အဝင်အဆံ့ဆုံးတရားပဲ။

ဒီမှတ်စုလေး ၂–ခွန်းကို အရဆောင်ပြီး လက်တွေ့ကျကျ ကြည့်ရှုသုံးသပ် လုပ်ဆောင်တတ်ရင် လူ့ဘဝထဲမှာ နေ့စဉ်ဖြေဆိုနေရတဲ့ ဘဝစာမေးပွဲတွေ အလွယ်တကူ အောင်မြင်ဖို့ သေချာပြီးသားပါ။ နေ့စဉ် မျက်စိ, နား, နှာ, လျှာ, ကိုယ်, စိတ် ဆိုတဲ့ တံခါး ၆–ပေါက်ကနေ အဆက်မပြတ်တရားသဘောနဲ့ မေးနေတဲ့ ''ဘာရသလဲ ဘယ်လိုလဲ'' စတဲ့ မေးခွန်းတွေကိုလဲ သဘောပေါက်နားလည်မှာ သေချာပေါက်ပါ။ စာတွေ့စာမေးပွဲတွေ အောင်မြင်ဖို့ထက် ဘဝထဲက လက်တွေ့ စာမေးပွဲတွေ အောင်မြင်ဖို့က ပိုအရေးကြီးပါတယ်။

''ဝယဓမ္မာ သင်္ခါရာ'' ဆိုတဲ့ မှတ်စုလေးကို ဆောင်ထားနိုင်လို့ သဘောပေါက် နားလည်သွားရင် ဘဝကို နည်းမှန်လမ်းမှန် သုံးသပ်တတ်ပါတယ်။ အမြင်ရှင်းအောင် ကြည့်ရှုတတ်ပါတယ်။ ''ပြုပြင်နေရသမျှ ဘယ်ဟာမှ ရပ်မနေဘဲ အမြဲ ကုန်ဆုံးပျက်စီး ပြောင်းလဲနေတယ်''လို့ အတိုချုပ် သုံးသပ်ကြည့်တတ်ရင် ဘဝအမြင်ရှင်းသွားပြီပဲ။

မနက်စာစားပြီး ညစာပြန်စားရပြန်တယ်။ တစ်ရက်စားလို့လဲမပြီး, တစ်လစား လို့လဲမပြီး, တစ်နှစ်စားလို့လဲမပြီး, အရင်ကလဲ စားခဲ့ပြီ၊ အခုလဲစားတုန်း၊ နောင်လဲ တစ်သက်လုံးစားနေရဦးမယ်။ ဝတ်စရာ, နေစရာတွေလဲ ပေးပြီး ပေးဆဲ နောင်လဲဆက်ပေးရဦးမယ်။ အဲဒီလို နေ့စဉ် လုပ်ဆောင်နေရသမျှအားလုံးကို ဉာဏ်ပေါ်တင် သုံးသပ်ကြည့်ရင် ဘာမဆို အားလုံးကုန်ဆုံးပျက်စီး ပြောင်းလဲနေတယ်။ ဘာတစ်ခုမှ ခိုင်မြဲတာမရှိဘူးဆိုတာ အဖြေပေါ်နေပြီပဲ။

နေ့စဉ် ရှာလိုက် ရလိုက် ကုန်လိုက်, ကျွေးလိုက် ကုန်လိုက်, ပေးလိုက် ကုန်လိုက်နဲ့ ပြီးတော့ အိုတာလဲမရပ် နာတာလဲမရပ် သေရက်လဲမလျော့။ ဒီလိုဆို ဘာမှလဲ လက်ဆုပ်လက်ကိုင် ပြစရာမကျန်၊ အားကိုးစရာလဲ ဘာမှမရှိ၊ တအိအိလဲပြိုကျနေပြီ။ ဒါဆို လူ့ဘဝ ဘာအဓိပ္ပါယ်ရှိမှာတဲ့လဲ။ ဒီလောက်နဲ့ပဲ လူ့ဘဝ အဖိုးတန်တယ်လို့ ဆိုနိုင်မှာတဲ့လား။ ကိုယ့်ကို အာမခံတာဝန်ယူသွားမှာက ဘယ်အရာတဲ့လဲ။ တွေးရင်းတွေးရင်း မောစရာကြီး ဖြစ်မနေဘူးလား။ အဲဒီလို စသည်ဖြင့် ဉာဏ်ရှိသလောက် ဘဝအပေါ် ကြည့်ရှုသုံးသပ်နိုင်ပါတယ်။ ဉာဏ်အမြင်နက်နဲရင် နက်နဲသလောက် အသေးစိတ်လဲ ထွင်းဖောက်သုံးသပ်နိုင်တယ်။ သုံးသပ်တတ်သလောက်လဲ မြင်လာရမှာပဲ။ ထင်းတုံးတွေပုံပြီး မချက် မပြုတ်ပဲ မီးရှို့ပစ်သလိုဖြစ်နေမယ်။ နေ့စဉ် အိုစာ နာစာ သေစာ ၂–ထပ်ကျွေးပြီး သေရမယ့်ရက် လက်ချိုးရေတွက် စောင့်နေရုံနဲ့တော့ လူ့ဘဝ ဘာမှ အဓိပ္ပါယ်မရှိ၊ ဒါဆို မှိုရာအမြန်ဆွဲမှုဖြစ်တော့မယ်။ ဘဝအနှစ်တော့ ကျန်မှပဲဖြစ်တော့မယ်။ တစ်ခုခုတော့ အမြန်လုပ်မှဖြစ်တော့မယ်။ ဒါကြောင့် ဘုရားရှင်က ''အပ္ပမာဒေန သမ္ပာဒေထ''လို့ လုပ်ဆောင်စရာကိစ္စအတွက် မှတ်စုလေးဆက် ထုတ်ပြထားတာပါ။

''မမေ့ပဲ မလျော့ပဲ မပေါ့ပဲ မဆပဲ အချိန်မီ ကိုယ့်အလုပ်ပြီးအောင်လုပ်ကြ'' လို့ မိန့်ကြားလိုက်တာက နေ့စဉ်ဘာလုပ်လုပ် ကိုယ့်ကိုတာဝန်ယူမယ့် ကိုယ့်အလုပ်ပါဝင်ပါစေလို့ ဆိုလိုတာပါ။ ကိုယ့်ကို တာဝန်ယူမှုလဲ ကိုယ့်အလုပ်လို့ ခေါ်တာဖြစ်တယ်။ ကိုယ့်အလုပ်ဆိုတာ အကျဉ်းချုပ် သီလ သမာဓိ ပညာပေါ့။ ဒါနလဲ ဒီသိက္ခာ၃–ပါး လမ်းကြောင်းပေါ်ကပဲ သွားရတာပါ။

ကိုယ်နှုတ်ရဲ့စည်းကမ်း သီလ, စိတ်ရဲ့စည်းကမ်း သမာဓိ, အသိရဲ့စည်းကမ်း ပညာ တို့ရဲ့ စည်းကမ်းအချုပ်က သတိပဲ။ သတိရှိရင် ဝီရိယနဲ့အစပ်မှန်လို့ သမာဓိတိုးမယ်။ စိတ်ငြိမ်သက် ငြိမ်းချမ်းမယ်။ သမာဓိတိုးတော့ ပညာ မြင့်မားမယ်။ စူးရှထက်မြက်သန့်စင်တဲ့ဉာဏ် ပေါ်လာမယ်။ ဉာဏ်အမြင်မှန်လာရင် အသိက အရှိကို ကောင်းကောင်းနိုင်သွားပြီပေါ့။ နေ့စဉ်လုပ်နေကျ အလုပ်တွေထဲက အားကိုးစရာ တရားစွမ်းအားတွေကို တန်းစီပြီး စဉ် တန်းကောက်ယူသွားရုံပဲ ရှိတော့တယ်။ ပျော် ရွှင်ကြည်နူး အားတက်စရာတွေ အမြဲမပြတ် တိုးနေတော့မှာဖြစ်တယ်။

အားကိုးရမယ့် အကောင်းတရားတွေကို ကောက်ယူစုဆောင်းကြတဲ့အခါ သတိလွတ်ရင် အကောင်းတွေ လက်လွတ်ဆုံးရှုံးမယ်။ သတိနည်းတော့ အကောင်းတွေ အရနည်းမယ်။ သတိကောင်းမှ အကောင်းတွေ အရများမယ်။ သတိမပြတ်မှ အကောင်းတွေ စေ့စပ်သေချာမှာဖြစ်တယ်။ သတိရှိရင် အမြဲကောင်းတယ်။ အခုလဲချမ်းသာတယ်။ နောင် အခါ ချမ်းသာအောင်လဲ ကြိုတင်အကွက်ချ စီမံတတ်တယ်။ သတိတစ်လုံးမြဲရင် အလုပ်လဲ သပ်ရပ်, ကံလဲ သန့်ရှင်း, အကျိုးပေးလဲဖွံ့ဖြိုး အစစအရာရာ ဘက်စုံစွမ်းအားတိုးတဲ့ကြောင့် ''လူ့အလှဆုံး စိန်တစ်လုံး'' ပိုင်တဲ့လူဖြစ်ခွင့် ရသွားပါတယ်။

၂။ အေးမြရွှင်ပြုံး စိန်တစ်လုံး

အနံ့မွှေးကာ၊ အရသာ၊
ထူးတာစိန်တစ်လုံး။
သတိတွဲက၊ ထူးကဲလှ၊
အေးမြအစဉ်ပြုံး။

သရက်သီးတွေထဲမှာ အနံ့အရသာ အလွန်ထူးကဲတဲ့ သရက်သီးတစ်မျိုးရှိတယ်။ စိန်တစ်လုံးလို့ခေါ်ကြတယ်။ သူ့ကိုစားပြီးရင် အခြားသရက်သီးမှည့်ကို မစားချင်လောက်အောင် တကယ်ပွဲတိုးတယ်ဆိုပဲ။ တရားတွေထဲမှာလဲ အပ္ပမာဒခေါ်တဲ့ သတိဟာ စိန်တစ်လုံးတရားပါ။ သတိနဲ့စိတ်ထိတိုင်း တရား အရသာကောင်းတွေ ပေါ်လာရပါတယ်။ အာရုံတိုင်းဟာ သတိတွဲတဲ့စိတ်နဲ့ ထိတွေ့ခွင့်ရတိုင်း အကောင်းတစ်ခုခု တုံ့ပြန်သွားတတ်စမြဲပါ။

လူလုပ်လို့ဖြစ်နိုင်တဲ့ အထူးအဆန်းတွေထဲမှာ တရားသာအထူးဆန်းဆုံးပါ။ အဆိုးကို တကယ်နိုင်တယ်။ အကောင်းပိုင်အောင်လဲ စွမ်းဆောင်ပေးတယ်။ ခန္ဓာဟာ မထူးပေမယ့် သတိရှိသူအတွက် ကောင်းမြတ်တဲ့တရားတွေ ဖော်ထုတ်ယူနိုင်တာဖြစ်လို့ ဆန်းကြယ်ပါတယ်။ ဆားထိန်းကောင်းရင် ပုပ်နေတဲ့ ငါးပိငါးခြောက်တောင် ပွဲတိုးတယ် မဟုတ်လား။ သတိအထိန်းကောင်းရင် ဒီခန္ဓာ အပုပ်ကောင်ကြီးလည်း သိက္ခာ ၃–ပါး လူ့စွမ်းအားပုံစံနဲ့ တကယ်ပွဲလယ်တင့်ရတာပါ။

သတိဟာ ချဉ်ပေါက်မွန်းကြပ်နေအောင် ပူလောင်ရှုပ်ထွေးလှတဲ့ လူ့အလုပ် အားလုံးကို အကန့်လိုက် လမ်းကြောင်းရှင်းပြီး ထူးခြားကောင်းမြတ်တဲ့ တရားအလုပ်ဖြစ်အောင် ပြောင်းလဲပေးပါတယ်။ လူဟာ သတိရှိရင် ဘာပဲလုပ်လုပ် အလုပ်ဖြစ်ပါတယ်။

သတိဆိုတာ ဘဝအသုံးချဉာဏ်ကို ဖော်ပေးနိုင်တာဖြစ်လို့ ခန္ဓာပစ္စည်း ဒုက္ခသစ္စာ ဆူးသီးတွေထဲက အရသာအလွန်ကောင်းတဲ့ တရားတွေပေါ်လာအောင် ခွဲထုတ်ယူပေးနိုင်တယ်။ လူ့အပေါ် တကယ်သြဇာကြောင်းတဲ့ လောကနှင့် ဒုက္ခအပေါ်မှာ သြဇာအညောင်းဆုံး အနိုင်ဆုံးတရားဆိုတာ သတိဉာဏ်ပါပဲ။

သတိဟာ အသိမသေအောင် အသိကို အသက်သွင်းပေးတယ်။ မကောင်းနိုင်တဲ့ လူ့အလုပ်အားလုံးကို တရားအလုပ်နဲ့ ဆက်စပ်ပေးတယ်။ ဝီရိယနဲ့ အံ့ဖွယ်အာနိသင်ပေါ်အောင်လဲ စပ်ပေးတယ်။ ပြီးတော့ နေ့စဉ် မအားမလပ်အောင်လုပ်နေရတဲ့ လူ့အလုပ်တွေကို ကုသိုလ်တရားပုံစံဖော်ပေးပါတယ်။

သတိဟာ ဉာဏ်နဲ့တွဲပြီး စိတ်ညစ်စရာကို သန့်စင်ပေးတယ်။ စိတ်ရှုပ်စရာကို အကန့်လိုက် ကိုင်တွယ်ရှင်းပေးတယ်။ စိတ်ပူစရာကို အေးငြိမ်းအောင်လုပ်ပေးတယ်။ စိတ်ဆင်းရဲစရာကို ငြိမ်းချမ်းအောင် ဖန်တီးပေးတယ်။ ဘာမှမကောင်းတဲ့ အရာတွေကို သဘာဝအကောင်းဖြစ်အောင် ပြောင်းလဲ ဖန်တီးပေးနိုင်တယ်။ သတိဉာဏ်ဟာ စီးပွား ဥစ္စာစတဲ့ ပြန်သွားမယ့် ညွှေ့သည်ဂဏန်းတွေကို နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းတရားဖြစ်တဲ့ ပြန်မသွားတော့မယ့် အိမ်ရှင်ဂဏန်းဖြစ်အောင် ပြောင်းလဲပေးတယ်။ ဒါ့ကြောင့် စိန်တစ်လုံး သရက်သီးထက်တောင် အလွန်အရသာ ကောင်းလွန်းလို့ အဆိုးတွေကို အလွန်အရသာကောင်းတဲ့ တရားပေါ်အောင် ဖန်တီးပေး နိုင်လွန်းလို့ သတိကို ''စိန်တစ်လုံး'' လို့ခေါ်ရင် ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။

၃။ စိန်ခေါ်နိုင်သူ တကယ့်လူ

- **ယှဉ်ပြိုင်အားစမ်း၊ လူ့အစွမ်း၊**
  လက်တန်းစိန်ခေါ်သည်။
- **သတိရှေ့ထား၊ မြတ်တရား၊**
  ထူးခြားစိန်ခေါ်သည်။
- **အဆိုးကိုနိုင်၊ အကောင်းပိုင်၊**
  ကြံ့ခိုင်ထူးဆန်းသည်။

ယှဉ်ပြိုင်အားစမ်း လူ့အစွမ်းပြဖို့ ဖိတ်ခေါ်တာကိုပဲ လောကထဲမှာ စိန်ခေါ်တယ်လို့ ပြောနေကြတာ၊ အားချင်းယှဉ်ပြိုင်တာပါပဲ။ လူလူချင်း အားပြိုင်စိန်ခေါ်တယ်။ နိုင်ငံ နိုင်ငံ ချင်း အားပြိုင်စိန်ခေါ်တယ်ဆိုတာမျိုးတွေ အများကြီးပါ။ တိရစ္ဆာန်ချင်းတောင် အားပြိုင် စိန်ခေါ်နေကြတာပဲ။

လောကနည်းနဲ့ အားပြိုင်စိန်ခေါ်ကြတာက ပုံသေအနိုင်အရှုံးသတ်မှတ်လို့ မရပါဘူး။ နည်းပရိယာယ်ကြွယ်ဝသူဖက်က အခိုက်အတန့်ပဲ နိုင်တတ်ကြတာပါ။ ဒီတစ်ခါ ဒီဖက်ကနိုင်ပေမယ့် နောက်တစ်ခါ ဟိုဖက်က နိုင်သွားတတ်ပြန်ပါတယ်။ ဘတစ်ပြန် ကျားတစ်ပြန် ဆိုတာမျိုးလိုပါပဲ။ အင်အားကြီးသူက အင်အားသေးငယ်သူကို ပုံသေစိန်ခေါ်လို့ မရပါဘူး။ စာထဲမှာ အားကောင်းတဲ့ ဆင်ပြောင်ကြီးက ဗီလုံးငှက်မငယ်ကလေးကို စိန်ခေါ်တော့ ဗီလုံးငှက်မငယ်ကလေးကလဲ ပြန်စိန်ခေါ်ပြီး နည်းပရိယာယ်နဲ့ ဆင်ပြောင်ကြီးကို အသေသတ်ပစ်လိုက်တဲ့ အကြောင်းအရာကို တွေ့ရပါတယ်။

သတိရှေ့ထား မြတ်တရားကတော့ အားလုံးကို အမြဲစိန်ခေါ်နိုင်ပါတယ်။ အထူးအားဖြင့် အဆိုးမှန်သမျှ အကုန် စိန်ခေါ်အားပြိုင်နိုင်တယ်၊ လောကနှင့်ဒုက္ခအပေါ် အနိုင်ယူလွှမ်းမိုးဖို့ပဲ တရားပေါ်လာတာဆိုတော့ တရားအားလုံးကိုလဲ သတိကပဲချုပ်ကိုင်ထားတာဆိုတော့ သတိက အဆိုးအားလုံးကို တကယ်နိုင်တာပေါ့။

တရားထိုင်ကြတယ်ဆိုတာ ကိလေသာနှင့် ခန္ဓာဒုက္ခကို စိန်ခေါ်တဲ့အလုပ်ပါ။ ထိုင်ထိုင်ချင်း စိတ်တွေ တောလွင့် တောင်လွင့် တောပြေး တောင်ပြေး ထိန်းမနိုင်သိမ်းမရ ဖြစ်နေတာမျိုးတွေ, စိတ်ကိုထားတာက တစ်နေရာ စိတ်သွားတာကတစ်နေရာ, ကသိ ကအောက် ကမောက်ကမ ဖရိုဖရဲ ပြန့်ပြန့်ကြဲ ဖြစ်နေတာမျိုးတွေ, ဒီလို စိတ်ဓာတ်ကျစရာ

မျိုးတွေ တွေ့ကြုံနေရတယ်ဆိုတာ ကိလေသာက ကိုယ့်ကို စိန်ခေါ်လိုက်တာဖြစ်တယ်။ ''စိတ်မနိုင်တာ မလုပ်နဲ့၊ အခုပဲ ထတော့'' လို့ စိန်ခေါ်လိုက်တာ။

ဒီတော့ သတိက ''ဟဲ့–ကိလေသာတွေ၊ ဟဲ့–စိတ်ကလေး၊ နင်တို့က စစချင်း ကောင်းပြလိုက်ရင် ငါလို သတိရဲ့အစွမ်းကို ဘယ်သူ သိနိုင်တော့မှာလဲ။ နင်တို့က ရူးတူးတူး မိုက်တိုက်တိုက် ကသိကအောက် လုပ်ပြမှ သတိအစွမ်းကို သိရမှာပေါ့''လို့ ပြန်စိန်ခေါ်ပြီး ဝီရိယနဲ့ တွဲကြိုးစားလိုက်တော့ မကြာမီ လှုပ်ရှားနေတဲ့ စိတ်ကလေး ငြိမ်သွားတယ်။ သမာဓိဉာဏ်အစွမ်းတွေ တစ်လှမ်းချင်း ထိုးတက်သွားတယ်။ သတိက ကိလေသာကို အနိုင်ယူ စိန်ခေါ်လိုက်တာပါ။

ထိုင်လို့မကြာမီမှာပဲ ခန္ဓာက ဒုက္ခမျိုးစုံ ပြလာတယ်။ ညောင်းလာတယ်၊ ထုံကျင် ကိုက်ခဲလာတယ်။ ''ဒုက္ခမခံနိုင်လို့ ဆက်အားမထုတ်နိုင်တော့ဘူး၊ အခုပဲ ထတော့မယ်'' လို့ ဟန်ပြင်လာတယ်။ အဲဒါဟာ ခန္ဓာဒုက္ခ က ကိုယ့်ကို စိန်ခေါ်လိုက်တာ ဖြစ်တယ်။ သတိက''ဟဲ့ခန္ဓာ နေ့စဉ် အလိုလိုက်ကျွေးမွေး စောင့်ရှောက်နေရတဲ့ ငါ့ခန္ဓာထဲက ဘာတွေ များထွက်လာမလဲ။ စိန်တွေ ရွှေတွေ အဖိုး တန်ရတနာတွေ အကောင်းတွေများထွက်လာမလားလို့ အကဲခတ်ကြည့်နေတာ။ အဖိုးမတန်တဲ့ ဘာမှမကောင်းတဲ့ဒုက္ခတွေပဲ ထွက်နေမှန်း အခုမှပဲ သိရတော့တယ်။ အဆိုးဒုက္ခတွေကို အကောင်းစွမ်းအားပေါ်အောင် ပြောင်းလဲပစ်လိုက်မယ်။ ''တစ်ချက်မှမလှုပ်နဲ့ မပြင်နဲ့'' ဆိုပြီး စိန်ခေါ်လိုက်တယ်။ ပင်မအာရုံကို မှတ်လိုက်၊ နာတဲ့နေရာကိုမှတ်လိုက်နဲ့ စိုက်အားထုတ်လိုက်တာ ဒုက္ခဝေဒနာတွေအပေါ် လွှမ်းမိုး အနိုင်ယူနိုင်သွားတယ်။ စောစောက တစ်နာရီလောက်ပဲထိုင်မယ်လို့ အားခဲထားခဲ့တာဟာ မှတ်တာနဲ့ မှတ်စရာ အချက်မိ အကွက်မိလွန်းလို့ ၂–နာရီ ၃–နာရီကြာ အောင် ဆက်ထိုင်လိုက်တယ်။ သတိက ခန္ဓာ ဒုက္ခကို အနိုင်ယူစိန်ခေါ်လိုက်တာပါ။

သတိဟာ သာသနာမှာ အားအကောင်းဆုံးတရားဆိုတော့ အားလုံးကို ယှဉ်ပြိုင်အနိုင်ယူ စိန်ခေါ်နိုင်တယ်။ သတိရှိသူဟာလဲ သတိစွမ်းအားကြောင့် ဘာမဆို စိန်ခေါ်နိုင်စွမ်းရှိပါတယ်။ သတိအားကောင်းရင် လူလဲတကယ်စွမ်းတာပါ။

လူ့အလုပ်တွေနဲ့ လူ့စွမ်းအားတရားတွေ အပြန်အလှန် စိန်ခေါ်နေတတ်ကြတာကိုလဲ သတိထားကြည့်ရင် သိရမှာပါ။ ''အလုပ်ရှုပ်တယ်၊ မအားဘူး၊ အလုပ်များလွန်းလို့ ကုသိုလ်မလုပ်နိုင်သေးဘူး'' ဆိုတာမျိုးတွေက လူ့အလုပ်က တရားကို အနိုင်ယူ လွှမ်းမိုးဖို့ အားပြိုင်စိန်ခေါ်တာပါ။ ''မအားတာ အလုပ်ပဲ၊ လူ့တစ်ဘဝလုံး လုပ်စရာကုသိုလ် တစ်ခုတည်းရှိတာ၊ နေ့စဉ်လုပ်နေရတဲ့ အလုပ်အားလုံးကို သတိဉာဏ်နဲ့ ကုသိုလ်ပုံဖော်ယူလိုက်ရုံပဲ'' ဆိုတာမျိုးတွေက တရားက လူ့ အလုပ်ကို အနိုင်ယူစိန်ခေါ်လိုက်တာပါ။ နောက်ဆုံးတော့ သတိဦးစီးတဲ့တရားက နိုင်သွားတာချည်းပါပဲ။

သတိတရားအားနည်းသူဟာ အဆိုးဟူသမျှ ဆတ်ဆတ်တုန်အောင် ကြောက်နေရပေမယ့် သတိတရားအားကောင်းသူအတွက်တော့ အဆိုးကို အားပြိုင်စိန်ခေါ်အနိုင်ယူနိုင်ပါတယ်။

မြန်မာရာဇဝင်မှာ ဟံသာဝတီပဲခူးခေတ်က တလထော်ဆိုတဲ့ မွန်အမျိုးသမီးကလေးဟာ မိဘဆွေမျိုးကောင်းတွေနဲ့ တွေ့ကြုံခွင့်ရတော့ ငယ်ငယ်ကလေးကစ လမ်းညွှန်သွန်သင်ဆုံးမမှုကို ကောင်းကောင်းရရှိခဲ့တယ်။ ငယ်ငယ်ကစ ရတနာ ၃–ပါး ကိုင်းရှိုင်းတယ်။ ဘုရားဂုဏ်ပွားထုံပြီး နှလုံးသားမှာ ဘုရားတည်ထားတယ်။ မေတ္တာကိုထုံနေအောင် ပွားတယ်။

အရွယ်ရောက်လာတော့ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ တိဿမင်းကြီးအုပ်ချုပ်တဲ့ ခေတ်အခါနဲ့ ကြုံလာရတယ်။ မင်းကြီးက ဘုရားရုပ်ပွားဆင်းတုတွေကို ရေထဲလွှင့်ပစ်တော့ တလထော်က ကောက်ယူကိုးကွယ်ထားတယ်။ မင်းကြီးက ကြားတော့ စိတ်ဆိုးပြီး အဖမ်းခိုင်း၊ သေဒဏ်ပေးလိုက်တယ်။ ဆင်ကြီးတွေနဲ့ နင်းသတ်ဖို့၊ မီးရှို့သတ်ဖို့၊ ကိုယ်တိုင်တွင်းထဲမြှုပ်သတ်ဖို့ ဆိုတာမျိုးတွေလုပ်လာတယ်။ အားပြိုင်စိန်ခေါ်လိုက်တဲ့သဘောပါ။

တလထော်ကလဲ ဘုရားအာရုံပြု၊ သစ္စာဆို၊ မေတ္တာပွားလိုက်တာ ဆင်ကြီးတွေလဲ မနင်းရဲလို့ အော်ပြေးကုန်တယ်။ မီးရှို့လို့လဲ လုံးဝမီးမကူး၊ တွင်းထဲမြှုပ်သတ်မယ်လုပ်တော့လဲ ဘာမှမတတ်နိုင်၊ နောက်ဆုံး မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ တိဿမင်းကြီးတောင်

သမ္မာဒိဋ္ဌိ ပြောင်းပေးရတယ်လို့ဆိုတယ်။ သတိရှေ့ထား တရားကပဲ အဆိုးကို စိန်ခေါ်အနိုင်ယူလိုက်တာပါ။

ပြီးတော့ ဘုရားလက်ထက်က ကိုဉာဏ်ထူးဆိုတဲ့ ပသေနဒီကောသလမင်းကြီးရဲ့ ဝန်ထမ်းကောင်းတစ်ယောက်ဟာ ရတနာ၃-ပါး လေးစားတယ်။ မေတ္တာကိုအထူးပွားတယ်။ တရားအလုပ်ကို အထူးစိတ်ဝင်စားတယ်။ ဘယ်သူ့အလုပ်မဆို စိတ်ကောင်းနဲ့ပဲ လုပ်ပေးတတ်တယ်။ တစ်ချိန်မှာ မင်းကြီး သဘောကျလွန်းလို့ ကိုဉာဏ်ထူးကို အထူး ချီးမြှောက်လိုက်တယ်။ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်တွေက မနာလိုကြလို့ ကိုဉာဏ်ထူးနဲ့ မင်းကြီး အကြား ယုတ္တိမျိုးစုံ ယုံလောက်အောင်ပြပြီး ကွဲအောင် ကုန်းတိုက်ကြတယ်။ ကြာတော့ မင်းကြီးအယုံလွဲလို့ စိတ်ဆိုးပြီး ကိုဉာဏ်ထူးကို အလုပ်ဖြုတ် ထောင်ချလိုက်တယ်။ အဆိုးနဲ့ အားပြိုင် စိန်ခေါ်တဲ့သဘောပေါ့။

ကိုဉာဏ်ထူးက အကျဉ်းထောင်ထဲမှာ တရားအလုပ်ကို ခါတိုင်းထက်အားစိုက်ပြီး ပိုကြိုးစားလိုက်တယ်။ သတိဆိုတာ အကောင်း အဆိုး နေရာတကာ အဝင်အဆံ့ဆုံးတရား ဆိုတော့ ထောင်ထဲလဲ အလုပ်ဖြစ်တာပါပဲ။ ဘုရားဂုဏ်အာရုံပြု, မေတ္တာအထူးပွား, ခန္ဓာမှာဉာဏ်ချပြီး ဝိပဿနာပွားများလိုက်တာ ထောင်ထဲမှာပဲ ကိုဉာဏ်ထူး သောတာပန်ဖြစ်သွားတယ်။ မေတ္တာအစွမ်းကြောင့် မင်းကြီးမနေသာတော့လို့ ကိုဉာဏ်ထူးကို အလွှတ်ခိုင်းပြီး ခေါ်တောင်းပန်လိုက်ရတယ်။ ခါတိုင်းထက်တောင် ပိုပြီး ချီးမြှောက်လိုက်သေးတယ်။ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်တွေလဲ အားလုံးလာပြီး ဝန်ချတောင်းပန်ကြတယ်။ အကုန် ပြေလည် ငြိမ်းအေးသွားတာပဲ။ တရားက အဆိုးတွေကို စိန်ခေါ်အနိုင်ယူလိုက်တာပါ။

ပိုအံ့ဩစရာကောင်းတာက ရှေးတုန်းက တောထဲမှာ ရဟန်းတစ်ပါး တရားအားထုတ်နေတာတဲ့။ ညအခါရောက်တော့ ရဟန်းကို ကျားကြီးတစ်ကောင်က ကိုက်ဆွဲချီသွားတာတဲ့။ အဖော်ရဟန်းများသိလို့ လိုက်ကြပေမယ့် မမှီတော့ဘူးတဲ့။ အဖော်ရဟန်းများက ကျားဆွဲခံရတဲ့ရဟန်းကို အဝေးကနေ သတိပေး စကားပြောပြီး ပြန်သွားကြသတဲ့။

ကျားကြီးက ကိုက်ဆွဲချီလာခဲ့တဲ့ ရဟန်းကို မြေကြီးပေါ်ချပြီး ခြေထောက်ကစ ကိုက်စားတော့တာတဲ့။ တကယ်ဆို အသဲယားစရာ ကြောက်စရာကြီးပါ။ ကျားကြီးက ရဟန်းကို အားပြိုင်စိန်ခေါ်လိုက်တယ်ပေါ့။ ရဟန်းကလဲ ''ဟဲ့ ကျားကြီး နင်ဟာ ငါ့ရဲ့ ရုပ်ခန္ဓာအပုပ်ကောင်လောက်ကိုပဲ စားနိုင်တော့မယ်ပေါ့။ ငါ့သတိဉာဏ်ကို နင်ဝင်မစားနိုင် ပါဘူး''ဆိုတဲ့ သဘောမျိုးနဲ့ ခန္ဓာဉာဏ်စိုက်ပြီး သတိမပြတ် ရှုမှတ်ပွားများနေလိုက်တာ ကျားပါးစပ်ထဲတင်ပဲ မဂ်၄-ပါး ဖိုလ်၄-ပါး တောက်လျှောက်ရသွားတယ်ဆိုပဲ။ ရဟန္တာ ဖြစ်သွားတယ်ပေါ့။ ရဟန္တာဖြစ်ပြီးလို့ မကြာခင်ပဲ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုသွားတော့သတဲ့။ ခန္ဓာသာသေပြီး တရားမသေဆိုတာ ဒါမျိုးကိုပြောတာပါ။ ရဟန်းက ကျားကို တရားနဲ့ စိန်ခေါ်အားပြိုင် အနိုင်ယူလိုက်တယ်ပေါ့။ အဲဒီလို အားပြိုင် အနိုင်ယူ စိန်ခေါ်နိုင်တဲ့ကြောင့်လဲ သတိကိုရော သတိဦးစီးတဲ့တရားကိုရော ''လှူအလှုဆုံး စိန်တစ်လုံး'' လို့ ခေါ်နိုင်ပါတယ်။ မလှတဲ့ အဆိုးတွေကို လှအောင် ပြုပြင်ဖန်တီးပေးနိုင် တယ်ပေါ့။

၄။ နေရာထိပ်ဆုံး စိန်တစ်လုံး

- **အဖိုးလည်းတန်၊ အမျိုးမှန်၊**
  ကေန်ထူးတဲ့ စိန်တစ်လုံး။
- **ထိပ်ဆုံးနေရာ၊ ထားရပါ၊**
  ထူးတာ စိန်တစ်လုံး။
- **အဝေးအာရုံ၊ ဉာဏ်ကိုခြုံ၊**
  အကုန်စွမ်းတဲ့ စိန်တစ်လုံး။

စိန်ဆိုတဲ့ ရတနာဟာ အလွန် တန်ဖိုးကြီးမားများပြားသလိုပဲ သတိဟာလဲ အဖိုးတန်ဘဝ အသုံးချဉာဏ်ကို ဖော်ထုတ်ပေးနိုင်တာဖြစ်လို့ သိပ်အဖိုးတန်ပါတယ်။ အိုထုပ် နာထုပ် သေထုပ်ဖြစ်တဲ့ တန်ဖိုးမဲ့ ဒုက္ခခန္ဓာကြီးကို သီလ သမာဓိ ပညာဂုဏ်နဲ့ မွမ်းထုံပေးပြီး အဖိုးတန်စွမ်းအားရှင်ဖြစ်အောင် ပြုပြင် ပြောင်းလဲ မြှင့်တင်ပေးနိုင်ပါတယ်။ တန်ဖိုးမဲ့ လူ့အလုပ်တွေကို အဖိုးတန်တရားအလုပ်ဖြစ်အောင် ဖန်တီးပေးနိုင်တယ်။

အသုံးမကျတဲ့ အမှိုက်သရိုက်တွေကို အဖိုးတန် ဝိပဿနာအာရုံအဖြစ် ပြောင်းပေးနိုင်တယ်။ ရောဂါနှိပ်စက်ခံရတဲ့ ခန္ဓာဒုက္ခ အမျိုးမျိုးတွေကို အဖိုးတန် ဝိပဿနာအာရုံ အဖြစ် ပြောင်းလဲပေးတယ်။ နေမကောင်းတာဟာ အခံရခက်ပေမယ့် အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ ကို လက်တွေ့သရုပ်ပြပေးတာလို့ သဘောပေါက် နားလည်သွားစေတယ်။ အဖိုးအတန်ဆုံး မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ရသည်ထိ စွမ်းဆောင်ပေးနိုင်ပါတယ်။ အဲဒီလို အဖိုးတန်လွန်းလို့လဲ သတိကို ''လူ့အလှဆုံး စိန်တစ်လုံး'' လို့ခေါ်ဆိုနိုင်ပါတယ်။

ပြီးတော့ စေတီဘုရားများမှာ စိန်ဖူးဆိုတာ ထီးရဲ့အထွဋ်မှ အပေါ်ဆုံးထိပ်ဆုံး နေရာက ထားရတဲ့အရာမျိုးပါ။ သတိဆိုတာလဲ ကောင်းတဲ့အလုပ်လုပ်တိုင်း အလုပ်အားလုံးရဲ့ ရှေ့ဆုံး ထိပ်ဆုံးမှာထားရတဲ့ အရေးအကြီးဆုံးတရားပါ။ သာသနာ့စိန်ဖူး တရား စိန်ဖူးပေါ့။ သတိကိုအောက်ကိုချ နောက်ကို ပို့လိုက်တာနဲ့ ကောင်းတဲ့အလုပ်အားလုံး တိမ်းပါးချွတ်ချော် လစ်ဟင်းသွားတတ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် စိန်ဖူးပမာ ထိပ်ဆုံး ရှေ့ဆုံးမှာ အမြဲထားရလောက်အောင် အရေးကြီးလွန်းလို့ လဲ သတိကို ''စိန်တစ်လုံး''လို့ ခေါ်နိုင်ပါ တယ်။

နောက်တစ်ခုက စိန်ပြောင်းလက်နက်ဟာ အဝေးကြီးကိုချိန်ပြီး ပစ်လိုရာကို မှန်အောင်ပစ်နိုင်သလို သတိနဲ့ချိန်ပြီး ဉာဏ်နဲ့ အတိတ် အနာဂတ်အာရုံတွေကိုရော ပစ္စုပ္ပန် အဝေးအာရုံတွေကိုရော တည့်တည့်ကြီးမှန်အောင် အမှန်သိအောင် ထွင်းဖောက်ပစ်ခတ် ပေးနိုင်ပါတယ်။ ဉာဏ်နဲ့မိအောင် လှမ်းခြုံပေးနိုင်တယ်။ ပြီးတော့ ပုထုဇဉ် အသိဝေးနေတဲ့ ရုပ်နာမ် အဖြစ်အပျက်တွေကိုပါ မိအောင် ထိုးဖေါက်ပစ်ခတ်နိုင်တယ်။ စိန်ပြောင်းပမာ အဝေးအာရုံကို ဉာဏ်နဲ့မိအောင် လှမ်းခြုံ ပေးနိုင်တဲ့ကြောင့်လဲ သတိကို ''စိန်တစ်လုံး'' လို့ခေါ်ရင် ဖြစ်နိုင်တာပါပဲ။

အဲဒီလို မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့ ၄၅–နှစ် အနှစ်ချုပ် သတိတရားနဲ့ ဆရာသခင် ကျေးဇူးရှင်ရဲ့ ၇၅–နှစ်ပြည့် စိန်ရတုသက်တော်ကို မြတ်နိုးစွာ ပူဇော်လိုက်ပါတယ်။

၅။ မြတ်ဆရာဘုန်း စိန်တစ်လုံး

ဆရာမပြ၊ နည်းမကျ၊
ဘာမှမတတ်ပါ။

သင်ပြတတ်ငြား၊ မြင်ကြားဆရာ၊
ဤ၃–ဖြာကြောင့်၊ ကောင်းစွာပွားတိုး၊ လူ့တန်ခိုး၊ တန်ဖိုးတက်နိုင်ပါ။

မြတ်ဆရာဘုန်း၊ စိန်တစ်လုံးကြောင့်၊ အသုံးဝင်ရ၊ လူ့ဘဝ၊ မုချလှနိုင်ပါ။

လောကမှာ လူလုပ်တဲ့ ပုံးဆံ ပုံးဒဏ် ဘေးရန်တွေကြောက်ရင် မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့ဘုန်းရိပ်ကို ယုံယုံကြည်ကြည်နဲ့ ဝင်ရောက်ခိုလှုံ ရပါတယ်။ ခိုလှုံတတ်ရင် ပုံးဒဏ်လွတ်မှာ သေချာပေါက်ပါ။ ဒါမျိုးလိုပဲ လောကထဲမှာ အောက်ကျနောက်ကျဘဝ အခြေအနေမဲ့ဒုက္ခသည်ဘဝ အရှုံးသမားဘဝ အညံ့အဖျင်းဘဝကို ကြောက်သူဟာ မြတ်ဆရာရဲ့ ဘုန်းရိပ်ကို စိတ်ချလက်ချ ဝင်ရောက်ခိုလှုံရမှာဖြစ်ပါတယ်။ ခိုလှုံသင်ယူလေ့လာတတ်သူတွေ အထက်တန်း ရောက်ကြရစမြဲပါ။

လူဆိုတာ ဆရာမပြပဲ ဘာမှ နည်း မှန်လမ်းမှန် မတတ်မြောက်နိုင်ပါဘူး။ သင်ဆရာ မြင်ဆရာ ကြားဆရာတို့ရဲ့ နည်းညွှန် လမ်းပြရရှိမှ အသိမှန်ရမယ်။ လူ့စွမ်းအား တိုးတက်မယ်၊ လူ့တန်ဖိုး မြင့်မားနိုင်မယ်။

ဆရာဆိုတာ တပည့်ကို မတိမ်းစောင်းအောင် ထိန်းကျောင်းပေးတယ်။ အချိန်မီ အလုပ်ပြီးအောင် တွန်းပေးတယ်။ လမ်းမမှားအောင် ညွှန်ကြားပေးတယ်။ တပည့်ကိုယ်တိုင် သတိနဲ့ ထိန်းတတ်ဖို့ ဝီရိယနဲ့ ကိုယ့်ဟာကိုယ်တွန်းတတ်ဖို့ ပညာနဲ့ ကိုယ့်ဟာကိုယ် သုံးသပ်ဆုံးဖြတ်လမ်းညွှန်တတ်ဖို့ ဆရာက အားလုံး သွန်သင်လမ်းညွှန်ပေးပါတယ်။

ဆရာဟာ စိန်တစ်လုံးပမာ အဖိုးတန်တပည့်များ ပေါ်ထွက်လာအောင် ဖော်ထုတ်ပေးနိုင်ဖို့အတွက် ကိုယ်ကိုယ်တိုင်လဲ စိန်တစ်လုံးပမာ အဖိုးတန်ဆရာဖြစ်အောင် ဆရာကောင်းထံ နည်းခံသင်ယူခဲ့ရတာ ဖြစ်တယ်။ ဆရာကောင်းဖြစ်ဖို့ တပည့်ကောင်းဖြစ်အောင် ကြိုးစားခဲ့ရတာပါ။

ဦးပဥ္စင်းရဲ့ စိန်တစ်လုံးပမာ အဖိုးတန် ဆရာမြတ်ဖြစ်တဲ့ ဆရာသခင် ကျေးဇူးရှင် ဆရာတော်ဦးသာကိန္ဒဟာ တကယ်ပဲ စိန်တစ်လုံးဆရာများထံ နည်းခံသင်ယူခဲ့ရတာပါ။ ဒါကြောင့်လဲ စိန်တစ်လုံးပမာ အဖိုးတန်ဆရာ ဖြစ်ခဲ့ရတာပဲ။

မိမိရဲ့ ကျေးဇူးရှင် ဆရာတော် အရှင် သာကိန္ဒဟာ ဂန့်ဂေါမြို့နယ်(ယောနယ်) ကန်ရွာ ဦးမောင်အေး ဒေါ်ချစ်လွန်း တို့က ၁၂၉၂–ခု၊ ဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၂–ရက်၊ သောကြာနေ့မှာ မီးရှူးသန့်စင် ဖွားမြင်ပေးလိုက်တဲ့ ဒုတိယ သားရတနာဖြစ်ပါတယ်။ ယခု ၁၃၆၇–ခု၊ ဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၂–ရက်၊ သောကြာနေ့မှာ ၇၅–နှစ်ပြည့်တာပါ။ ကန်ရွာဆိုတာ ဦးပဥ္စင်း စာသင်ကျောင်းသားဘဝက အလယ်တန်းပညာ သင်ကြားနေထိုင်ခဲ့ရတဲ့နေရာပါ။

၉–နှစ်သားအရွယ်မှာ မိဘများက ကန်ရွာ အနောက်ကျောင်းဆရာတော် ဦးပဏ္ဍိထံ ပညာသင်ဖို့ အပ်နှံပေးခဲ့ကြပါတယ်။ ကျောင်းသားဘဝ ၂–နှစ်အတွင်း သင်ပုန်းကြီးကစ ပရိတ်ကြီးသုတ်စဥ်ထိ သင်ကြားခဲ့ရတယ် လို့ သိရပါတယ်။ ၁၃၀၂–ခု၊ ၁၁–နှစ် သားအရွယ်မှာ ဆရာတော်ဦးပဏ္ဍိကို ဥပဇ္ဈာယ်ပြုပြီး မိဘများရဲ့ပစ္စယာနုဂ္ဂဟနဲ့ ရှင်သာမဏေ ဖြစ်ခဲ့တယ်။ ဆရာတော် ဦးပဏ္ဍိက ''ရှင်သာကိန္ဒ'' လို့ ဘွဲ့မည် ချီးမြှင့်လိုက်တယ်။

ရှင်သာမဏေဖြစ်လို့ မကြာမီ ၁၃၀၃– ၁၃၀၄ ခုမှာ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ဖြစ်လာလို့ စစ်ဘေးစစ်ဒဏ် ပုံးဒဏ်ခံရတဲ့ ကန်အနောက်ကျောင်းဟာ နေထိုင်မဖြစ်လောက်အောင် ထိန့်လန့်ကြောက်မက်ဖွယ် ဖြစ်သွားရပါသတဲ့။ ဒါ့ကြောင့် ကိုရင်သာကိန္ဒ လူဝတ်လဲခဲ့ရပါတယ်။

၁၃၀၇–ခု၊ ၁၆–နှစ်သားအရွယ်မှာ ကန်တောရကျောင်းတိုက် တိုက်အုပ်ဆရာတော် ဦးဝိသုတထံ ဒုတိယအကြိမ် ရှင်သာမဏေ ဝတ်ခဲ့ပြန်တယ်။ ကိုရင်ဘဝမှာ တိုက်အုပ်ဆရာတော် ဦးဝိသုတ၊ စာချဆရာတော် ဦးနန္ဒဝံသ (ပူးတောင်းဆရာတော်)၊ ဦးဝိစယ (ကျောက်ဖူးဆရာတော်)တို့ထံ အခြေခံကျမ်းစာများကို နည်းစနစ်ရအောင် ကျကျနန သင်ယူခဲ့ရတယ်။ အဆုံးအမလမ်းညွှန်ကောင်းတွေကိုလဲ နှံ့နှာအောင် ခံယူခဲ့ရပါသတဲ့။

၁၃၁၁–ခု၊ သီတင်းကျွတ်လဆန်း ၁၀–ရက်နေ့မှာ ကိုရင်သာကိန္ဒဟာ ပထမ ကန်တောရ ဆရာတော်ကြီး ဦးကေတုကို ဥပဇ္ဈာယ်ပြုလို့ မိဘနှစ်ပါးဆွေမျိုးများရဲ့ ပစ္စည်းချီးမြှောက်မှုနဲ့ ရဟန်းအဖြစ် ရောက်ခဲ့ပါသတဲ့။ ဆရာတော့်ဘဝဟာ ဦးပဥ္စင်းရဲ့ဘဝနဲ့ ခပ်ဆင်ဆင်ပဲ။

ရဟန်းဖြစ်ပြီးရင် ကန်တောရတိုက်မှာပဲ ၃ –နှစ်နေပြီး ဆက်ပညာသင်နေခဲ့တယ်။ တိုက်အုပ်ဆရာတော်ဦးဝိသုတ၊ စာချဆရာတော် ဦးဝိစယ၊ ဦးသောဘန၊ ဦးကေလာသ တို့ထံမှာ ပိဋကအခြေခံကျမ်းစာများနဲ့ ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာကြီးတွေထိ သင်ယူခွင့်ရခဲ့ပါတယ်။ ဆရာတော်က ကန်တောရဆရာတော်ကြီးတွေရဲ့ အရိပ်အောက်မှာ ၇–နှစ် နေထိုင်ခိုလှုံ သင်ယူခွင့်ရတဲ့ကြောင့် ဦးပဥ္စင်းထက်ပိုပြီး ကံကောင်းပါတယ်။ ဦးပဥ္စင်းက ကန်တောရမှာ ၂–နှစ်ပဲ နေခဲ့ရတယ်။

၁၃၁၄–ခု၊ နတ်တော်လဆန်း၂–ရက် နေ့မှာ ၃–ဝါရ ရဟန်းတော် အရှင်သာကိန္ဒဟာ ကန်တောရတိုက်ကနေ မန္တလေး ဝိဇ္ဇာလင်္ကာရတိုက်ကို ပြောင်းရွှေ့ပညာသင်ခဲ့တယ်။ ဝိဇ္ဇာ လင်္ကာရဆရာတော် ဦးဝိသုဒ္ဓါဘိဝံသရဲ့ မေတ္တာရိပ်မှာ ခိုလှုံလို့ ငါးမြာကြီးဆရာတော်၊ ဆရာတော် ဦးဝေပုလ္လ (ဂျပန်သာသနာပြု)၊ ဆရာတော် ဦးတေဇနီယတို့ထံ စာမေးပွဲဆိုင်ရာ ကျမ်းစာတို့ကို သင်ယူကြိုးစားခဲ့တယ်။ ငယ် လတ်(၂)တန်းကို ၁–နှစ် ၁–တန်း နှစ်စဉ် အောင်ခဲ့ပါတယ်။

၁၃၁၆–ခုနှစ်မှာ မန္တလေး၊ မစိုးရိမ်ကျောင်းတိုက်ကို ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ခဲ့တယ်။ အဲဒီနှစ်မှာပဲ ပထမကြီးတန်းအောင်မြင်တယ်။

မစိုးရိမ်ဆရာတော် ဦးသူရိယာဘိဝံသ၊ ဦးဝိစိတ္တာဘိဝံသ၊ ဦးသိရိန္ဒာဘိဝံသ၊ ပဌာန်းဦးဝိသုဒ္ဓါဘိဝံသ၊ ဦးကောဝိဒါဘိဝံသ၊ ဦးစန္ဒောဘာသာဘိဝံသနှင့် မဟာဝေယံဘုံသာဆရာတော် ဦးကလျာဏာဘိဝံသတို့ထံမှာ စာချတန်းဆိုင်ရာ ပညာတွေသင်တယ်။ စာချတန်းဖြေဆိုခဲ့တော့ ၃–နှစ်အတွင်းမှာပဲ ဂုဏ်ထူးဆောင်ကျမ်းကြီးများနဲ့တကွ ကျမ်းရင်း ၃–ကျမ်း အောင်မြင်ပြီးဆုံးသွားလို့ ''သာသနဓဇ သိရီ ပဝရ ဓမ္မာစရိယ'' ဘွဲ့ကိုရခဲ့ပါတယ်။ ငယ်,လတ်,ကြီး ၃–နှစ်၊ ဓမ္မာစရိယတန်း ၃–နှစ်၊ ပေါင်း ၆–နှစ်ကြာ ပါတယ်။ ဦးပဥ္စင်းနဲ့အတူတူပါပဲ။ ဆရာတော့် အရည်အချင်းစွမ်းရည် တော်တော်ကြီးမားထက်မြက်တာကို လေ့လာသိရှိရပါတယ်။ တကယ်လို့များ သကျသီဟ၊ စေတီယင်္ဂဏ တို့,လို အဆင့်မြင့်စာမေးပွဲတွေ ဖြေလိုက်ရင်တောင် ကေန်အောင်နိုင်လောက်တယ်လို့ ယုံကြည်မိလိုက်ပါတယ်။ တိပိဋကစာမေးပွဲ ဖြေမိရင်တောင် အနည်းဆုံးတစ်ပုံလောက်တော့ ပြီးနိုင်လောက်တယ်လို့ ကိုယ့်ဆရာရဲ့ အစွမ်းကို ရဲရဲကြီး ယုံကြည်မိလိုက်ပါတယ်။ ဘာပဲပြောပြော ဦးပဥ္စင်းဆရာတော်ရဲ့ အရည်အချင်းဟာ ဦးပဥ္စင်းထက်တော့ သာလွန်ပြီး သားပါ။

ဓမ္မာစရိယ အောင်မြင်ပြီးစီးသွားတဲ့အခါ ၁၃၂၀–ခု တပို့တွဲလဆန်းမှာ ကန်ရွာ ဒကာဒကာမများက ချီးကျူးပူဇော်ပွဲလုပ်ဖို့ ပင့်ဆောင်ကြလို့ ဓမ္မာစရိယဘွဲ့ရ အရှင် သာကိန္ဒဟာ ကန်တောရကျောင်းတိုက်ကို ရောက်ရှိခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီတုန်းက ဦးပဥ္စင်းက ကန်ရွာအလယ်တန်းကျောင်းမှာ ဆဋ္ဌမတန်းပညာ သင်ကြားနေဆဲဖြစ်တဲ့ ကျောင်းသား မောင်သာမောင်ဘဝပဲ ရှိနေပါသေးတယ်။ ဓမ္မာစရိယဦးသာကိန္ဒကြိုဆိုပူဇော်ပွဲမှာ ဦးပဥ္စင်းလဲ ကန်ရွာ အလယ်တန်းကျောင်း ပရိသတ်အနေနဲ့ ပါဝင်ခဲ့ပါတယ်။ ဘဝရေစက်လို့ပဲ ဆိုရမှာပေ့ါ။

အဲဒီ ၁၃၂၀–ခုနှစ်မှာပဲ ပထမကန် တောရဆရာတော်ဘုရားကြီးနဲ့ တိုက်အုပ်၊ တိုက်ကြပ်ဆရာတော်တို့ရဲ့ စေခိုင်းတိုက်တွန်း တာဝန်ပေးမှု၊ ဒကာဒကာမများရဲ့ လျှောက်ထားတောင်းပန်မှုကိုအကြောင်းခံပြီး အဲဒီနှစ်ကစ အရှင်သာကိန္ဒဟာ ကန်တောရကျောင်း တိုက်မှာ သီတင်းသုံးရပါတော့တယ်။

စာချဆရာတော် ဓမ္မာစရိယ အရှင်သာကိန္ဒဟာ ကန်တောရကျောင်းတိုက်မှာ ၅–နှစ် သီတင်းသုံးနေတုန်း စာသင်သား သံဃာ ၆၀–ကျော်တို့,ကို နေ့စဉ် နှစ်စဉ် စာပေပို့ချ သင်ပြပေးခဲ့ပါတယ်။

ဦးပဥ္စင်းဟာ ဒုတိယအကြိမ် ကိုရင်ဝတ်ဖို့ ၁၃၂၂–ခု၊ နယုန်လဆန်း ၇–ရက် နေ့မှာ ဦးကြီး ဦးပြည့်ထွန်း လိုက်အပ်နှံပေးလို့ ကျောင်းသားဘဝနဲ့ ကန်တောရကျောင်းတိုက်ကို ရောက်ခဲ့တယ်။ အဲဒီအချိန်မှာ ဆရာတော် ဦးသာကိန္ဒဟာ ကန်တောရမှာ စာချတာဝန် ထမ်းဆောင်နေဆဲပါ။ အဲဒီနေ့ နေ့လည် ၁–နာရီမှာ ဆရာတော်ဦးသာကိန္ဒထံ

ကျောင်းသားဘဝနဲ့ သင်္ဂြိုဟ်စာဝါစိတ်ပိုင်းကို သင်ယူလိုက်, တက်လိုက်ရပါသေးတယ်။

ဦးပဥ္စင်းက အဲဒီနှစ် နယုန်လဆန်း ၈–ရက်နေ့မှာ ဒုတိယအကြိမ် ကိုရင်ဝတ်ခဲ့လို့ ရှင်သီရိန္ဒဘွဲ့နာမည်နဲ့ ကိုရင်တစ်ပါးဖြစ်ခဲ့တယ်။ ယခုဆို ဦးပဥ္စင်းသင်္ကန်းဝတ်ခဲ့တာ ၄၅–နှစ်တိတိ ပြည့်ပြီပေါ့။ ၁၃၂၂–ခု နယုန် လဆန်း ၉–ရက်နေ့ကစပြီး ၂–နှစ်တိတိ ကိုရင်ဘဝနဲ့ စာချဆရာတော်ဦးသာကိန္ဒထံမှာ ပရိယတ္တိအခြေခံကျမ်းစာများကို တစ်ခုပြီးတစ်ခု သင်ယူခွင့်ရခဲ့ပါတော့တယ်။ ဒါကြောင့် ဦးပဥ္စင်းကို အစီအစဉ်ကျကျ ပရိယတ္တိ ပညာကို အစဆုံးသင်ပြပေးသူမှာ ကန်တောရ စာချဆရာတော် ဓမ္မာစရိယဦးသာကိန္ဒပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဆရာကလဲ စိတ်ဝင်စား၊ တပည့်ကလဲ စိတ်အားထက်သန်တာဖြစ်လို့ ပညာသင်ရတာ အလွန်အဆင်ပြေပါတယ်။ တစ်ချို့စာဝါကို တစ်ပါးတည်းခွဲပြီး ပို့ချသင်ပြပေးတာပါ။

ဆရာတော် ဦးသာကိန္ဒဟာ ဦးပဥ္စင်း အတွက် သီးခြားချီးမြှောက်ဖို့ ကန်တောရ ကျောင်းတိုက်မှာ ၅–နှစ်သီတင်းသုံးနေထိုင်ပေးတာလို့ ဆိုရလောက်အောင်ပဲ ဦးပဥ္စင်းရဲ့ ပရိယတ္တိပညာရေးအတွက် အလွန်ကျေးဇူးကြီးမားများပြားလှပါတယ်။ ကန်တောရမှာ နေခဲ့ရသမျှ ၂–နှစ်ပတ်လုံး ဆရာတော့်ထံမှာ ဂါထာရေးနည်း၊ ကဗျာလင်္ကာစီကုံးနည်းပါ မကျန် ပိဋကအခြေခံကျမ်းစာတွေကို အားလုံး အခြေခံရအောင် ကျကျနန သင်ယူခွင့်ရခဲ့ပါတယ်။

မြို့ကို ပညာသင်သွားမယ်လို့ လျှောက်တော့ ''အေး –– ဟုတ်တယ်၊ သွားသင့်တဲ့အချိန်မှာ သွားသင့်တဲ့နေရာကို သွားကို သွားရမှာကွ၊ ခေတ်ကြီးက ဂုဏ်မရှိရင် ဖုတ်လေတဲ့ငပိရှိတယ်တောင် မထင်ချင်ကြဘူးကွ၊ ခေတ်အလျှောက် ဉာဏ်မှီသလောက် ရသင့်တဲ့ အဆင့်အတန်းကို ရအောင်လုပ်၊ ဘာမဆို လိုတာကို လှမ်းမှာလိုက်၊ ပန်းတိုင်မရောက်ပဲ ပြန်မလာခဲ့နဲ့''လို့ တက်ကြွအောင် နှိုးဆွပေးလိုက်တယ်။ တွန်းအားလဲ ပေးလိုက်တယ်။ မန္တလေး မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံတိုက်သစ်မှာ နေထိုင်ခွင့်ရအောင် ကန်တောရကို ကိုယ်စားပြုပြီး အပ်နှံစာကိုပါ ရေးပေးလိုက်တယ်။ ကန်တောရကို ကိုယ်စားပြုလို့ပဲ မကြာမကြာ စာရေးဆုံးမတယ်။

ဦးပဥ္စင်းဟာ ရဟန်းဖြစ်ပြီးလို့ မကြာမီ ၁၃၂၄–ခု၊ နယုန်လမှာ မန္တလေး မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံတိုက်သစ်ကို ရောက်ခဲ့ပါတယ်။ မန္တလေးမြို့ကြီးမှာ ပညာသင်ရတဲ့အခါ ဆရာတော် ဦးသာကိန္ဒက စနစ်တကျ မျိုးစေ့ကြဲချ ပေးလိုက်တဲ့ အခြေခံကောင်းတွေကြောင့် လွယ်လွယ်ကူကူနဲ့ သဘောပေါက် နားလည် တတ်မြောက်ရပါတယ်။ ဘာမှ အခက်အခဲ မရှိပါဘူး။ အခြေခံအုတ်မြစ်ချ ခိုင်မာကောင်းမွန်လွန်းလို့ ပရိယတ္တိစာမေးပွဲအားလုံး ပြီးဆုံး ရုံသာမက တိပိဋကထိတောင် အထွဋ်မှတ်တင်နိုင်ခဲ့ပါပြီ။ ဆရာ့ကျေးဇူး ကြီးမားများပြားလိုက်လေစွ။

ကန်တောရ စာချဆရာတော် ဦးသာကိန္ဒဟာ ကန်တောရမှာစာချလို့ ၅–နှစ်ပြည့်လာတော့ ''ငါဟာ သာမောင်ဆိုတဲ့ကျောင်းသားလေးက ကိုရင်သီရိန္ဒဘဝနဲ့ ကန်တောရကို လာပညာသင်တော့ ပရိယတ္တိ အခြေခံ အုတ်မြစ်ခိုင်မာအောင် ချပေးရတဲ့တာဝန်ကို ထမ်းဆောင်ပေးခဲ့တယ်။ ၅–နှစ် ကန်တောရမှာ နေပေးပြီးပြီ။ အခုတော့ တပည့်သီရိန္ဒဟာ မြို့ကိုရောက်လို့ ကိုယ့်လမ်းကိုယ်သွားတတ်နေပြီ။ ဒီလောက်ဆို ငါ့တာဝန်ကျေပြီ''လို့ ဆုံးဖြတ်ထားသည့်အလား ၁၃၂၅–ခုနှစ်မှာ ကန်တောရကထွက်ခွာပြီး ရန်ကုန်ကိုကြွရောက် သီတင်းသုံးပါတယ်။ နောက်တော့ ဇလွန်မြို့အရှေ့ဖက်ကမ်း အေးရွာမှာ ကျောင်းထိုင်တယ်။ နောက်တစ်ဖန် အေးရွာကျောင်းကို တပည့်ထံအပ်ထားခဲ့ပြီး ဇလွန်အရှေ့ဖက်ကမ်းက ရွာကန့်လန့်ခေါ်တဲ့ ရွာကန်လှရွာမှာ ပြောင်းရွှေ့ကျောင်းထိုင်နေလိုက်တာ ယနေ့ထိပဲ။

လူ ရှင် ရဟန်း ဘယ်သူမဆို ကံပစ်ချရာ ရောက်ကြရနေကြရတာပါ။ ဦးပဥ္စင်းလဲ ငယ်ငယ်က လုံးဝ စိတ်ကူးမထည့်မိခဲ့တဲ့ ရန်ကုန်မြို့ကြီးကို ရောက်နေရတာဟာ ကံပစ်ချရာ နေရတာလို့ပဲ နှလုံးသွင်းမိပါတယ်။

ယနေ့မျက်မှောက်ခေတ်မှာ သာသနာအတွက် အထိုက်အလျောက် အရေးပါအရာရောက်အောင်

စွမ်းဆောင်ပေးနိုင်တဲ့ ဘဝကို ဦးပဉ္ဇင်းရောက်လာရတာဟာ ကန်တောရမှာနေတုန်းက ဆရာတော်ဦးသာကိန္ဒရဲ့ အထူး အရေးပေးချီးမြှောက်မှုကို ခံယူခဲ့ရတဲ့ အခြေခံကောင်းတွေကြောင့်ပါ။ ဒါကြောင့် ဆရာတော် ဦးသာကိန္ဒဟာ ဦးပဉ္ဇင်းအတွက် တန်ဖိုးမဖြတ် နိုင်တဲ့ ''လူ့အလှဆုံး စိန်တစ်လုံး''ပါ။

''အားလုံးချမ်းသာကြပါစေ''

တိပိဋကယောဆရာတော်

မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံပါဠိတက္ကသိုလ်
နန္ဒဝန်လမ်း၊ ဗဟန်း၊ ရန်ကုန်မြို့။

၁၃၆၇–ခုနှစ်၊ နယုန်လ (၂၀၀၅–ခုနှစ်၊ ဇွန်လ)

ဓမ္မာစရိယ အရှင်သာကိန္ဒ ၏
အတိတ်က အရိပ်ကြေးမုံ

နမော ဗုဒ္ဓါယ

၁။ ရာပြည့်ပူဇာ မင်္ဂလာ

လွန်ခဲ့သည့် ၁၃၆၆–ခု၊ ဝါခေါင်လဆန်းလောက်က တိပိဋကယောဆရာတော်၏ ကပ္ပိယတပည့် မောင်ကြည်စန်းနှင့် မောင်ချိုကြီး ၂–ယောက် စာရေးသူ (ဓမ္မာစရိယ အရှင်သာကိန္ဒ) နေထိုင်ရာ ဇလွန်မြို့နယ် ရွာကန်လုကျောင်းသို့ ရောက်လာကြသည်။

မလာစဘူး အလာထူး၍ အကြောင်းကိုမေးကြည့်ရာ ''ယခုနှစ် လာမယ့်တပို့တွဲလမှာ ယောဆရာတော်ကဦးဆောင်ပြီး ကန်တောရကျောင်းတိုက် နှစ်–၁၀၀ပြည့် အထိမ်းအမှတ် ကုသိုလ်ပွဲကြီး လုပ်ပေးမှာတဲ့ဘုရား၊ သိန်း–၁၀၀ကျော် စွန့်ကြဲလှူဒါန်းမှာတဲ့ဘုရား၊ သံဃာ–၃၀၀ လောက်ပင့်မှာတဲ့ဘုရား''

''ယောဆရာတော်က သိန်း–၄၀၀ ကျော် စွန့်ကြဲပြီး ကန်တိုက်နယ်ဆေးရုံကြီးလဲ ဆောက်ပေးထားတယ်ဘုရား၊ ကန် အထက်တန်းကျောင်းမှာလဲ သိန်း–၁၃၀ကျော် တန် ကျောင်းဆောင်တွေ သင်ကြားရေးပစ္စည်းတွေ လှူထားတယ်ဘုရား၊ ကန်တောရကျောင်းတိုက်ထဲမှာ သိန်း–၆၀ တန် ပိဋကတ်တိုက် ကျောင်းဆောက်တာလဲ ပြီးသွားပြီဘုရား''

''ဒီအလှူပွဲတွေကို ကန်တောရတိုက် နှစ်–၁၀၀ ပြည့်ပွဲနှင့်အတူ ပူးတွဲကျင်းပမှာတဲ့ ဘုရား၊ ဒီအလှူပွဲကြီးကို ဆရာသမားအရင်း ဖြစ်တဲ့ ဆရာတော်ကိုယ်တိုင် ကြွရောက်ချီး မြှောက်ဖို့ ပင့်လျှောက်လိုက်ပါတယ်ဘုရား'' ဟု လျှောက်ကြသည်။

စာရေးသူက ''ဟာ–––ဒီလိုဆို အကြီးအကျယ် တစ်ခမ်းတစ်နားကြီးပါလား၊ ကောင်းလိုက်တာ၊ ဘုန်းရှင်ကံရှင်ဆိုတော့ လှူနိုင်တာပေါ့ကွယ်''ဟု ပြောပြီး ''ငါကတော့ အသက်အရွယ်ကြီးလို့ ကားစီးပြီး ခရီးရှည် မသွားနိုင်တော့ဘူး၊ ဒါ့ကြောင့် လိုက်နိုင်မယ်မထင်ဘူး၊ ဒီကပဲ သာဓုခေါ်လိုက်တော့မယ်'' ဟု ပြောကာ ငြင်းပယ်လိုက်သည်။

သီတင်းကျွတ်တော့ ကပ္ပိယ ၂ –ယောက် ဒုတိယအကြိမ် ရောက်လာပြန်၍ ''ကန်တောရ နှစ်–၁၀၀ ပြည့်ပွဲသို့ကြွပါရန်'' ပင့်လျှောက်ကြပြန်သည်။ စာရေးသူကလည်း ''အသက်ကြီး၍ကားစီးရတာ ဆင်းရဲကြောင်း'' ကို အကြောင်းခံ၍ မလိုက်နိုင်ကြောင်း ငြင်းပယ်လိုက်ရပြန်သည်။

နောက်မကြာမီ တတိယအကြိမ် ကပ္ပိယ ၂– ယောက် ရောက်လာပြန်သည်။ မောင်ကြည်စန်းက '' တိပိဋကယောဆရာတော်က မှာလိုက်ပါတယ်ဘုရား၊ ဆရာတော်ကို ရန်ကုန်က ကလေး အရောက် လေယာဉ်နဲ့ အသွားအပြန် ပင့်ပေးမှာပါတဲ့ဘုရား၊ ကန်တောရအရောက် ကားနှင့်ဆက်ပင့်ပြီး ဆရာတော် စိတ်တိုင်းကျထားမှာပါတဲ့ဘုရား၊ မဖြစ်မနေ ကြွဖြစ်အောင် ကြွစေလိုပါသတဲ့ဘုရား'' ဟုငြင်းပယ်မရနိုင်လောက်အောင် လျှောက်ပါလေတော့သည်။ မငြင်းပယ်သင့်တော့ဟု ယူဆသဖြင့် ''ကေန်လိုက်ပါမည်''ဟု လက်ခံလိုက်ရသည်။ ကန်တောရတိုက် နှစ်–၁၀၀ စာစောင်၌ထည့်ရန် ထေရုပ္ပတ္တိအကျဉ်းနှင့် ဓါတ်ပုံကိုလည်းတောင်းသဖြင့် ပေးလိုက်ရသည်။

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ မိမိနေထိုင်ခဲ့သည့် ကန်တောရတိုက်၏ ''ရာပြည့်ပူဇာမင်္ဂလာ'' ပွဲသို့ သွားရောက်ခွင့် ရရှိသွားသဖြင့် အတိုင်းမသိ ဝမ်းမြောက်ရပေသည်။

၂။ ဆရာ့ကျေးဇူးအထူးသိတတ်
တပည့်မြတ်

တိပိဋက ယောဆရာတော်သည် ငယ်စဉ်ကစ ကျေးဇူးသိတတ်သည်။ ကျေးဇူးရှင်၏ ကျေးဇူးကိုဆပ်ပေးရန် အခွင့်အခါကို စောင့်မျှော်နေတတ်သည်။ မှတ်မိပါသေးသည်။ ၁၃၂၈–ခု တပို့တွဲလက ဓမ္မာစရိယ ၂–ကျမ်းလည်း စွဲပြီး၍ ရန်ကုန်စေတိယင်္ဂဏ စာသင်တန်းလည်းအောင်ပြီးသော ယောဆရာတော် လောင်းလျာ အရှင်သိရိန္ဒသည် စာရေးသူ (ဆရာရင်းဖြစ်သည့် ဓမ္မာစရိယ အရှင်သာကိန္ဒ) နေထိုင်ရာ ဇလွန်မြို့နယ် အေးရွာတောင်ကျောင်းသို့ ရောက်လာခဲ့သည်။

ဆရာ့ကျေးဇူးကို အမှတ်ရ၍ ဆရာရင်းနှင့်တွေ့ဆုံရန် ရောက်လာခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုအချိန်၌ အရှင်သိရိန္ဒသည် ရန်ကုန်သို့ မရောက်သေး၊ မန္တလေး မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံ တိုက်သစ်၌ပင် ရှိနေသေးသည်။ ၁၃၂၄–ခု ဆရာတပည့်ကွဲကွာပြီး၍ ၅–နှစ်အကြာတွင် ပထမဆုံး ပြန်လည်တွေ့ဆုံရခြင်းဖြစ်သည်။ မိမိမှာ အလွန်ပင် ဝမ်းမြောက်ကြည်နူး ဖြစ်မိပါသည်။

ပညာရေး နေရေး ထိုင်ရေးစသည် အဆင်ပြေမပြေ မေးမြန်းဆွေးနွေး၍ ၃–ည မျှနေပြီး မန္တလေးသို့ ပြန်သွားခဲ့သည်။ ထို့နောက် နှစ်ပေါင်းအတော်ကြာအောင် ဆရာ တပည့် ပြန်မတွေ့ကြရတော့ချေ။ ပြန်မတွေ့ရသော်လည်း အရှင်သိရိန္ဒ၏ သတင်းကောင်းများကို ဆက်ကာ ဆက်ကာ ကြားနေရသည်။

''အရှင်သိရိန္ဒသည် ၁၃၂၉–ခု၌ ရန်ကုန် မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံတိုက်သစ်သို့ ရောက်နေပြီဖြစ်ကြောင်း၊ ဓမ္မာစရိယစာမေးပွဲတွင် တစ်နိုင်ငံလုံး ပထမဖြင့် အောင်မြင်၍ အဂ္ဂ မဟာအကျော်ဖြစ်သွားကြောင်း၊ မြန်မာ ဂုဏ်ထူးနှင့် ပါဠိဂုဏ်ထူးကျမ်းများကို အောင်မြင်၍ သိရီပဝရဓမ္မာစရိယ သာမက ပါဠိ ပါရဂူဘွဲ့များပင် ရရှိသွားပြီဖြစ်ကြောင်း'' ဝမ်းသာစရာချည်း ကြားနေရသည်။

''အရှင်သိရိန္ဒသည် စေတိယင်္ဂဏ စာချတန်းလည်း ပြီးသွားပြီဖြစ်ကြောင်း၊ နာမည်ကျော် မန္တလေး သကျသီဟစာမေးပွဲကို စာသင်တန်းရော စာချတန်းပါ ၂–မျိုးလုံး နံပါတ်–၁ ကချည်းသာ အောင်မြင်ကြောင်း'' သတင်းကောင်းများ ဆက်ကြားရပြန်သည်။

''အရှင်သိရိန္ဒသည် ပိဋက ၃–ပုံကို ပြန်ဆိုရန် ကျက်မှတ်ကြိုးစားနေကြောင်း'' ကြားရပြန်သောအခါ ကြက်သီးများပင် ထလာရသည်။ နောက်မကြာမီ ''ဝိနည်း ၅–ကျမ်း ပြီးဆုံး အောင်မြင်သွားကြောင်း၊ အဘိဓမ္မာ ၇–ကျမ်းလည်း အောင်မြင်သွားပြီဖြစ်ကြောင်း၊ သုတ် ၃–ကျမ်းပါ အောင်မြင်၍ သင်ရိုးပိဋက ၃–ပုံ ပြီးဆုံး၍ တိပိဋကဓရ တိပိဋက ကောဝိဒဘွဲ့ရသွားပြီဖြစ်ကြောင်း'' တစ်ခုပြီး တစ်ခုကြားနေရသည်။ စာရေးသူမှာ ''ငါ့တပည့် လုပ်လှချည်လားဟဲ့'' ဟု ဝမ်းသာအားရ၍ မဆုံးနိုင်တော့ပေ။

တိပိဋက ပြီးသွားသောအခါ အရှင် သိရိန္ဒာဘိဝံသ ကို ''ယောဆရာတော်'' ဟု ခေါ်ကြကြောင်းလည်း ကြားသိရသည်။ တစ်ယောလုံးခြုံ၍ ဂုဏ်တင်ပေးသလိုဖြစ်သွားသည်။ ရှေးအခါက ယောသည် အများအလယ် မျက်နှာငယ်ခဲ့ရသည်။ ဟိုပြောဒီပြော ထင်မိထင်ရာ ချိုးချိုးဖဲ့ဖဲ့ အပြောခံခဲ့ရသည်။ ယခုအခါ ယောသူယောသားအားလုံး ရဲရင့်တက်ကြွအားရှိလာကြသည်။ ''ယောဆရာတော်'' ကြောင့် ကိုယ့်ဟာကိုယ် ''ယော''ဟု ဂုဏ်ယူ ဝင့်ကြွားစွာ ပြောတတ်ပြောရဲလာကြသည်။

ယောဆရာတော်သည် အထက်တန်း အကျဆုံး အမြင့်မားဆုံးဖြစ်သော တိပိဋက စာမေးပွဲကြီး ပြီးဆုံးအောင်မြင်ပြီးနောက် ၁၃၄၇– ခု သီတင်းကျွတ်လတွင် သာမဏေ ဘ၀ ကန်တောရ၍ အခြေခံကျမ်းစာတို့ကို

ပို့ချပေးခဲ့ဘူးသည့် စာရေးသူ (ဓမ္မာစရိယအရှင် သာကိန္ဒ) နေထိုင်ရာ အေးရွာသို့ မမျှော်လင့်ဘဲ ရောက်လာသည်။ ပစ္စည်းမျိုးစုံဖြင့် စာရေးသူကို ပူဇော်ကန်တော့ လှူဒါန်းသွားသည်မှာ ပညာရှိသူတော်ကောင်း ပီသလှသည်။

ဆရာသမားဖြစ်သော စာရေးသူ ကလည်း ဒကာဒကာမများနှင့် ပူးတွဲ၍ ယောဆရာတော်၏ ဓမ္မဂုဏ် ပညာဂုဏ်ကို အာရုံထားပြီး တောရွာအလျောက် ချီးကျူး ဂုဏ်ပြုပူဇော်ပွဲ ပြုလုပ်ပေးခဲ့သည်။ ဤသည် မှာ ၂၃–နှစ်အတွင်း ဒုတိယအကြိမ် ဆရာ တပည့် ပြန်လည်တွေ့ဆုံရခြင်းဖြစ်သည်။

နောက်တစ်ဖန် အေးရွာနေဒကာကြီး ဦးစိန်မောင်မိသားစုက ယောဆရာတော်ကို အလွန်ကြည်ညိုပြီး သိက္ခာထပ်လို၍ ပင့်ရာ ယောဆရာတော်သည် ဆရာသမားကိုလည်း ကန်တော့ရင်း တရားလည်းဟောရင်း အေးရွာသို့ တတိယအကြိမ် ကြွရောက်လာရပြန်သည်။

၄င်းတတိယအကြိမ်တွင် ဟသ်ၤာတ မိုးကောင်းကျောင်းတိုက် ဆရာတော်သည် ယောဆရာတော်ကို ကြားရုံသာကြားဘူး၍ မမြင်ဘူးသဖြင့် လာရောက်တွေ့ဆုံသည်။ ပြန်ခါနီး မှတ်ချက်ချ ပြောသွားသည်။ ‘‘ပိဋကတ ၃ ပုံကို စိတ်နဲ့ကျက်ပြီး ဖြေဆိုအောင်မြင်လို့ တိပိဋကဘွဲ့ရသူဆိုလို့ ဒီတစ်ပါးပဲ ကြားဘူးတယ်’’ ဟူ၏။

၄င်းနောက် အေးရွာနေ ဦးစိန်မောင်၏ သားသမီးများက ရှင်ပြုအလှူလုပ်ကြသဖြင့် ယောဆရာတော်၏တရားကို နာလိုကြ၍ ပင့်ကြသည်။ ယောဆရာတော် စတုတ္ထအကြိမ် အေးရွာသို့ ကြွလာရပြန်သည်။ ၄င်း စတုတ္ထအကြိမ်၌ စာရေးသူ အင်းလေးသို့ သွားနေ၍ ယောဆရာတော်နှင့် မတွေ့လိုက်ရပါ။

အလှူ၌တရားဟောခြင်းမှာ လိုရင်း ကိစ္စမဟုတ်ဘဲ ဆရာသမားကို ပူဇော်ကန်တော့လိုခြင်းသည်သာ ပဓာနကိစ္စဖြစ်ကြောင်း နောက်စာရေးသူနှင့်တွေ့သောအခါ ယောဆရာတော်က ပြောပြသည်။

တိပိဋက ယောဆရာတော် ပထမအကြိမ် စာရေးသူကို လာရောက်ကန်တော့စဉ်က ‘‘အေးရွာ တောင်ကျောင်းဆရာတော်ကို တိပိဋကယောဆရာတော် လာရောက်ပူဇော်သတဲ့’’ ဟူသော သတင်းသည် ဇလွန်မြို့နယ်အတွင်း ပြန့်နှံ့သွားသဖြင့် တောကြိုတောင်ကြား၌ ခပ်လျှိုလျှိုနေတတ်သော စာရေးသူဘုန်းကြီးသည်ပင် အချောင်နာမည်ကြီးလိုက်သေးသည်။

၃။ အသိလေးနက် စွမ်းဆောင်ချက်

မိဘသည် သားသမီးထက် ဆရာသည် တပည့်ထက် အသိလက်ဦး စွမ်းရည်ထူးသူဖြစ်သည်။ မိဘနှင့် ဆရာသည် သားသမီးနှင့် တပည့်အတွက် အသိထူးအောင် ဓါတ်ကူးပေးရသည်။ အထူးအားဖြင့် အသိ လက်ဦးသည့်ဆရာသည် အသိနောက်ကျသည့်တပည့်အတွက် အသိထူးသည့်ဆရာသည် အသိမထူးသေးသည့်တပည့်အတွက် အသိဉာဏ် ဓါတ်ကူးပေးရသည်။

အခြေခံအားကောင်းသူအတွက်သာ ဓါတ်ကူး၍ လွယ်ကူပြီး အခြေခံအားနည်းသူအတွက် ဓါတ်ကူးရခက်တတ်သည်။ အရှင်သိရိန္ဒသည် အခြေခံကောင်း၍ ဓါတ်ကောင်းကူးဖို့ လွယ်ကူသည်။ ထို့ကြောင့် အသိလည်း ထူးသည်။ အသုံးချရလဒ် ထူးခြားလောက်အောင်လည်း အသိလက်ဦးသည်။ လာဘ်မြင်သည်။

အသိလက်ဦးသဖြင့် စွမ်းဆောင်ချက် ထူးခြားသည်။ ရန်ကုန်မြို့၌ သံဃာ့ပရိသတ် ၂၀၀–ကျော်ကို လည်းကောင်း၊ ကလေးမြို့၌လည်း သံဃာ့ပရိသတ် ၂၀၀– ကျော်ကို လည်းကောင်း၊ ဦးဆောင်၍ ပိပိရိရိ သေသေ သပ်သပ်အုပ်ချုပ်နိုင်သည်။ ပစ္စည်း ၄–ပါး ပြည့်စုံလုံလောက်အောင် စီမံဖန်တီး လမ်းခင်းပေးနိုင်သည်။ အသိအကျင့်

ဘက်စုံမြင့်၍ အရည်အချင်းမြင့်အောင် ဦးဆောင်ပေးနိုင်သည်။ ပရိသတ်ကို ထည်ဝါအောင် အလှဆင်ပေးနိုင်သည်။

အထူးအားဖြင့် ယောဆရာတော်သည် ဟိတ်ဟန်မရှိ၊ မာန်မရှိ၊ မည်သည့် ဂုဏ်ထူးမျှမရှိသေးသည့် ကိုရင်ဘဝ ရဟန်းငယ်ဘဝကလည်း ယခုနေထိုင်သကဲ့သို့ ရိုးရိုး ရှင်းရှင်း အေးအေးကလေးသာ နေထိုင်ခဲ့သည်။ အဆင့်အမြင့်ဆုံး တိပိဋကစာမေးပွဲကိုပါအောင်၍ ဘွဲ့ဂုဏ်ထူးပေါင်းစုံဖြင့် မွမ်းထုံ လွှမ်းခြုံထားသည့် ယခုအခါ၌လည်း ကိုရင် ရဟန်းငယ်ဘဝ ရှေးအခါကကဲ့သို့ပင် ရိုးရိုး ရှင်းရှင်း အေးအေးကလေးသာ နေထိုင်သည်။

ဆရာ့ကျေးဇူးနှင့် သူတစ်ပါးပြုထားသည့် ကျေးဇူးကို အထူးသိတတ်သည်။ မပြောပလောက်သည့် ၂-နှစ်တာကာလအတွင်း ကန်တောရကျောင်းတိုက်၌ နေထိုင်စဉ် ပရိယတ္တိပညာသင်ပြပေးခဲ့သော မိမိ၏ဆရာ ဖြစ်ခဲ့ဘူးသည့် စာရေးသူ (ဓမ္မာစရိယ အရှင်သာကိန္ဒ)၏ ကျေးဇူးဂုဏ်ကို အထူးအာရုံထား သည်။ ဆရာ၏ ကျေးဇူးတရားတို့ကို မမေ့သောအားဖြင့် ဇလွန်မြို့နယ် အေးရွာတောင်ကျောင်းသို့ ၄-ကြိမ်တိုင်တိုင်လာရောက်ကာ ကျေးဇူးဆပ် ပူဇော်ကန်တော့ခဲ့သည်။

ထိုမျှသာမက ၁၃၆၇-ခု၊ ဝါဆိုလပြည့် ကျော် ၂-ရက်နေ့က ရန်ကုန်မြို့၊ ဗဟန်း မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံ ပါဠိတက္ကသိုလ်၌ ဆရာဖြစ်သူ အရှင်သာကိန္ဒ၏ ၇၅-နှစ်ပြည့်မွေးနေ့ စိန်ရတုအလှူပွဲကို ဆင်ယင်ကျင်းပပြုလုပ် ပေးခဲ့သည်။ သံဃာ-၂၀၀ကျော်အား သရီးရိုင်ဖယ်သင်္ကန်း၊ စီဝိုင်စီသင်္ကန်း၊ လက်ဆွဲအိတ်၊ နဝကမ္မ ၁၀၀၀ဝိ/- စီနှင့် လှူဖွယ်ဝတ္ထုမျိုးစုံ၊ သီလရှင် ၄၅-ပါးတို့အား လက်ဆွဲအိတ်၊ ငွေ ၁၀၀၀ဝိ/-စီနှင့် လှူဖွယ်ဝတ္ထုမျိုးစုံလှူကာ အရဏ်ဆွမ်း နေ့ဆွမ်း လှူဒါန်းကျွေးမွေးခဲ့သည်။ ဧည့်ပရိသတ်တို့အား ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ကျွေးမွေးသည်။ ဆရာ ဖြစ်သူအား လှူဖွယ်မျိုးစုံလှူခဲ့သည်။ ကောင်းမှုမျိုးစုံပြုကာ ဆရာသမား၏ အသက်ရှည်ရာ အနာမဲ့ကြောင်း ဆုတောင်းပေးခဲ့သည်။

၎င်းနောက် ဆရာသမား ပညာသင်ကြားနေထိုင်ခဲ့ဘူးရာ မန္တလေး ဝိဇ္ဇာလင်္ကာရ ကျောင်းတိုက်၌ ကျောင်းသံဃာနှင့် ပင့်သံဃာတို့အား ဆွမ်းဘောဇဉ်နှင့် လက်ဆွဲအိတ်၊ စီဝိုင်စီသင်္ကန်းစသော လှူဖွယ်များ လှူဒါန်းကာ ဆရာသမား၏ အသက်ရှည်ရာ အနာမဲ့ကြောင်း ဆုတောင်းပေးခဲ့သည်။

ထိုမျှသာမက ဆရာတပည့် ပရိယတ္တိ ပညာသင်ကြားရင်း ၂-နှစ်ပတ်လုံး အတူနေထိုင်ခဲ့ရသည့် ဂန့်ဂေါမြို့နယ် ကန်တောရ ကျောင်းတိုက်၌လည်း တပို့တွဲလပြည့်နေ့တွင် ဆရာသမား၏ စိန်ရတုမွေးနေ့အလှူကို ပြုလုပ်ပေးဦးမည်ဖြစ်သည်။ ကန်ရွာနယ်မြေအတွင်း ဆရာသမားသီတင်းသုံးရန် စိန်ရတုကျောင်းဆောင်ကိုလည်း ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းပေးဦးမည်ဖြစ်သည်။ အသိလက်ဦး စွမ်းရည်ထူးနေသောကြောင့် ဤမျှလောက် ဆရာ့ကျေးဇူးကို အထူးသိ၍ ဆပ်နေခြင်းဖြစ်သည်။

ယောဆရာတော်သည် အသက်-၈၄ နှစ်ရှိပြီဖြစ်သော မယ်တော်ကြီးကို ရန်ကုန်သို့ခေါ်၍ မိမိနေရာ ကျောင်းတိုက်အနီး တိုက်ခန်းကျယ်တစ်ခု၌ထားပြီး လိုလေသေးမရှိရအောင် ပြုစုစောင့်ရှောက်ကျွေးမွေးထား၍ မိခင်ကျေးဇူးကို အထူးဆပ်နေသည်။

ဆရာမိဘကျေးဇူးကိုသိ၍ ဆပ်တတ်သူသည် ဘုန်းကံကြီး၍ အသက်ရှည်ပြီး မျက်မှောက်ဘဝမှာပင် လက်ငင်းကောင်းကျိုးကို ကေန်ရတတ်မြဲသာ ဖြစ်သည်။

၄။ ကြေးမုံအသွင် ပုံရိပ်ထင်

လွန်ခဲ့သည့် ၄၅–နှစ်ကျော် အတိတ်ကာလက ဘဝအရိပ်များ ကြေးမုံမှန်အပြင်၌ ပေါ်ထင်လာသကဲ့သို့ ဉာဏ်အမြင်၌ ထင်ထင် ရှားရှားမှတ်သားမိနေသည်။ စာရေးသူ (အရှင်သာကိန္ဒ)သည် ၁၃၁၉–ခုနှစ်၌ ဓမ္မာ စရိယစာမေးပွဲကို ဖြေဆိုခဲ့ရာ ဂုဏ်ထူးဆောင်ကျမ်းများနှင့်တကွ ကျမ်းရင်း ၃–ကျမ်းကို အောင်မြင်ခဲ့သဖြင့် သာသနဓဇ သိရီပဝရ ဓမ္မာစရိယဘွဲ့ကို ဆွတ်ခူးရရှိခဲ့သည်။

၁၃၂၀–ခု၊ တပို့တွဲလတွင် ကန်ရွာ ဒကာ ဒကာမများကပင့်ဆောင်ပြီး ဓမ္မာစရိယ ချီးကျူးဂုဏ်ပြုပူဇော်ပွဲ ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။ ဓမ္မာစရိယကြိုဆိုကြသူတို့တွင် ကန်ရွာအလယ်တန်းကျောင်းအဖွဲ့ထဲ၌ အလယ်တန်းကျောင်းသား မောင်သာမောင် ပါဝင်ခဲ့သည်။

စာရေးသူသည် ကန်တောရတိုက်၌ ချီးကျူးဂုဏ်ပြုပူဇော်ပွဲပြီးလျှင် မန္တလေးသို့ ပြန်သွားပြီး ပါဠိပါရဂူဘွဲ့နှင့် ဘီအေဘွဲ့တို့ ကို တစ်ချိန်တည်း တစ်ပြိုင်တည်း အရယူနိုင်အောင် ဆက်ကြိုးစားဖို့ ကြံစည်စိတ်ကူး ဆုံးဖြတ်ထားခဲ့သည်။ သို့သော် ကြံစည်သည့်အတိုင်း ဖြစ်မလာတော့ပါ။

ပထမကန်တောရ ဆရာတော်ဘုရားကြီး တိုက်အုပ်ဆရာတော် ဦးဝိသုတ၊ ကန်သာ ချောင်းနက်ဆရာတော် ဦးသောဘန စသော ဆရာတော်များ၏ မငြင်းဆန်သာအောင် တာဝန်ပေးမှုကြောင့်လည်းကောင်း၊ ရပ်ရွာ ဒကာ ဒကာမများ၏ အတန်တန် လျှောက်ထားတောင်းပန်မှုကြောင့်လည်းကောင်း၊ ကန်တောရကျောင်းတိုက်၌လည်း စာချပုဂ္ဂိုလ် အားနည်းနေသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ကန်တောရစာချတာဝန်ကို မြတ်နိုးစွာ လက်ခံလိုက်ရတော့သည်။

မိမိရည်မှန်းထားသော ပါဠိပါရဂူဘွဲ့ နှင့် ဘီအေဘွဲ့တို့ကို ကန်တောရစာချတာဝန် နှင့် လဲလှယ်လိုက်ရခြင်းဖြစ်သည်။ မိမိထက် အရင် ဆရာတော်ဦးဝေပုလ္လ၊ ဆရာတော် ဦးဉာဏဝံသတို့ ကန်တောရတိုက်မှ ဓမ္မာစရိယ ဘွဲ့ရခဲ့ကြသော်လည်း ကန်တောရစာချတာဝန်ကို မယူခဲ့ကြသဖြင့် မိမိသည်သာ ကန်တောရကျောင်းတိုက်၏ ပထမဆုံးဓမ္မာစရိယဘွဲ့ရ စာချပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ခဲ့သည်။

စာရေးသူသည် ၁၃၂၀–ခု၊ တပို့တွဲလမှစ၍ ကန်တောရ စာချတာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့ရာ အစတွင် စာသင်သားသံဃာ–၃၀ကျော် မျှသာရှိခဲ့သော်လည်း ၂–နှစ် ၃–နှစ်အတွင်း ၆၀ ကျော် ၇၀ မျှထိ တိုးတက်များပြားလာ ခဲ့သည်။ နေ့စဉ် နံနက် ၂–ဝါ၊ နေ့လည် ၂–ဝါ၊ ည ၂–ဝါ ကြိုးစားချပို့ ပေးနေရသည်။

၅။ ရှင်သိရိန္ဒ ပေါ်လာရ

မိမိဓမ္မာစရိယဘွဲ့ရ၍ ရပ်ရွာမှ ပင့်လျှောက်သဖြင့် ကန်တောရသို့ ပြန်အလာ လမ်းမှနေ၍ ကြိုဆိုကြသူတို့တွင် ကန်အလယ်တန်းကျောင်းအဖွဲ့နှင့်အတူ ၆–တန်းကျောင်းသား မောင်သာမောင်ပါဝင်ခဲ့သည်။ သူပါဝင်ခဲ့သည်ကို ထိုစဉ်က စာရေးသူမသိခဲ့ပါ။

ထို မောင်သာမောင်သည် ကန်ရွာ အလယ်တန်းကျောင်းမှ အစိုးရစစ်သတ္တမတန်း အောင်မြင်ပြီး စာရေးသူနှင့် မရှေးမနှောင်းပင် ၁၃၂၂–ခု၊ နယုန်လဆန်း ၈–ရက်နေ့၌ ကန်တောရကျောင်းတိုက်သို့လာ၍ ကိုရင် ဝတ်ပါလေတော့၏။ တိုက်ဆိုင်မှု တိုက်ဆိုင်လွန်းပါဘိ၏။

ဒုတိယသံဂါယနာတင် ရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့သည် နောက်လာမည့် နှစ်ပေါင်း ၁၀၀–ကျော်ကာလ၌ ဖြစ်ပေါ်လာမည့်

သာသနာ့ဘေးရန်ကို တိဿမြဟ္မာကြီးမှလွဲ၍ မည်သူမျှ ဖြေရှင်းနှိမ်နင်းနိုင်မည်မဟုတ်ဟု မြင်တော်မူကြသည်။

ပြဟ္မာ့ပြည်သို့သွား၍ တိဿမြဟ္မာကြီးကို ''နောက်နှစ်ပေါင်း–၁၀၀ကျော်ကာလ၌ ဖြစ်ပေါ်လာမည့် သာသနာ့ဘေးရန်ကို နှိမ်နင်းဖြေရှင်း၍ သာသနာကို တာဝန်ယူစောင့်ရှောက်နိုင်ရန် လူ့ပြည်၌ ပဋိသန္ဓေနေပါ'' ဟု တောင်းပန်ကြသည်။ တိဿမြဟ္မာကြီးကလည်း ဝမ်းမြောက်စွာ လက်ခံလိုက်သည်။

ရဟန္တာ အရှင်မြတ်ကြီးများက ''တိဿမြဟ္မာကြီး ပြဟ္မာ့ပြည်မှစုတေ၍ လူ့ပြည်၌ ပဋိသန္ဓေနေကာ မောဂ္ဂလိပုတ္တ တိဿသူငယ်ဖြစ်လာလိမ့်မည်။ မောဂ္ဂလိပုတ္တ တိဿသူငယ်ကို သာသနာတွင်း ဝင်ရောက်နိုင်အောင် သင်္ကန်းဝတ်ရှင်ပြုပေးဖို့ အရှင်သိဂ္ဂဝက တာဝန်ယူရမည်။ တိပိဋကရေဖြစ်သည်ထိ ပိဋကာ၃–ပုံ ဘုရားစကားအားလုံး ကျွမ်းကျင်အောင်သင်ပြပို့ချပေးဖို့ အရှင်စန္ဒဝဇ္ဇီက တာဝန်ယူရမည်။ ကိုယ့်တာဝန် ကျေမှသာ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုရမည်'' ဟု တာဝန်ပေးတော်မူကြသည်။ အရှင်သိဂ္ဂဝနှင့် အရှင်စန္ဒဝဇ္ဇီ ရဟန္တာအရှင်မြတ်ကြီး ၂–ပါးတို့ကလည်းလက်ခံ၍ တာဝန်ကျေအောင် ဆောင်ရွက်ပေးတော်မူကြသည်။ သာသနာတွင်း ရောက်ဖို့ အရှင်သိဂ္ဂဝက တာဝန်ယူသည်။ စာပေတတ်မြောက် ကျွမ်းကျင်ဖို့ အရှင်စန္ဒဝဇ္ဇီ က တာဝန်ယူသည်။

ယခုလည်း ကန်တောရဆရာတော် ဘုရားကြီးနှင့် တိုက်အုပ်ဆရာတော် ဦးဝိသုတ တို့က ''ကဲ မောင်သာကီန္ဒ၊ မင်းမျှော်လင့်ထားတဲ့ ပါဠိပါရဂူဘွဲ့နှင့် ဘီအေဘွဲ့တို့ကို အသာထားလိုက်ပါဦး၊ အနာဂတ်သာသနာကို တိုးတက်ပြန့်ပွါးအောင် စွမ်းဆောင်ပေးနိုင်မယ့် ကိုရင်တစ်ပါး မကြာခင် ကန်တောရကို ရောက်လာလိမ့်မယ်၊ ယခုကန်ရွာအလယ်တန်းကျောင်းမှာ ပညာသင်နေဆဲဖြစ်တဲ့ ကျောင်းသား မောင်သာမောင်ဟာ မကြာခင် ကန်တောရကိုလာပြီး ကိုရင်ဝတ်လိမ့်မယ်။ ကိုရင်သီရိန္ဒအဖြစ်နဲ့ ကန်တောရမှာ ပညာသင်လိမ့်မယ်၊ အဲဒီ တိပိဋကရေလောင်းလျာ ဖြစ်တဲ့ ကိုရင်သီရိန္ဒကို မင်းကပဲတာဝန်ယူလို့ တိပိဋက အခြေခံကျမ်းစာများ တတ်မြောက်အောင် သင်ကြားပို့ချပေးပြီးမှ မင်းဆန္ဒအတိုင်း သွားလိုရာသွားနိုင်တယ်''ဟု တာဝန်ပေးအပ်သည့် သဘောမျိုးပင်ဖြစ်သည်။ ဒုတိယ သံဂါယနာတင် ရဟန္တာအရှင်မြတ်ကြီးတို့က အရှင်သိဂ္ဂဝနှင့် အရှင်စန္ဒဝဇ္ဇီ ရဟန္တာ–၂ ပါး တို့ကို မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿအတွက် တာဝန်ပေးသည်နှင့် တူလှသည်။

''ကဲ မောင်သာမောင်၊ မင်း ကန်တောရတိုက်ထဲ ရောက်လာမယ့်နေ့ကို ငါက ကန်တောရတိုက်ထဲမှာ စာချရင်းစောင့်မျှော်နေတယ်''ဟု မပြောသော်လည်း ပြောသကဲ့သို့ ပင် ဖြစ်နေသည်။

မောင်သာမောင်သည် ကန်အလယ်တန်းကျောင်း၌ အစိုးရစစ် သတ္တမတန်းကို တစ်ကျောင်းလုံး တစ်ယောက်တည်းအောင်သည်။ မိဘများက ဂန့်ဂေါမြို့ အထက်တန်း ကျောင်း၌ အထက်တန်းပညာ ဆက်သင်နိုင်ရန် စီစဉ်နေကြသည်။ မောင်သာမောင်က အထက်တန်းပညာ ဆက်သင်လိုသည့် ဆန္ဒမရှိ၊ ကိုရင်ဝတ်လိုသည့်ဆန္ဒကသာ ထက်သန်ပြင်းပြနေသည်။

လောကလမ်းသည် အစုန်ခရီးဖြစ်၍ ဓမ္မလမ်းကား အဆန်ခရီးဖြစ်သည်။ မောင်သာမောင်သည် မိဘစကားကို မြေဝယ်မကျ နားထောင်တတ်သူဖြစ်သော်လည်း မိဘလမ်းခင်းထားသည့် အစုန်ခရီးကိုကား မလိုက်လို၊ ကံနှင့်ဉာဏ်က လမ်းခင်းပေးသည့် အဆန်ခရီးကိုသာ လိုက်လိုသည်။ ထို့ကြောင့် ကိုရင်ဝတ်ဖို့သာ စိတ်အားသန်နေသည်။ နောက်ဆုံး၌ ကန်ရွာမှ သူကြီးရီးတော် ဦးပြည့်ထွန်း၏ အကူအညီကိုရ၍ မောင်သာမောင်၏ အဆန်ခရီးလမ်းစဉ်က အနိုင်ရသွားသည်။

စာရေးသူသည် ''မောင်သာမောင် ကန်ရွာအလယ်တန်းကျောင်း၌ လောကီ ပညာသင်ယူနေသည်''ဟုလည်း မသိခဲ့ပါ။ အစိုးရစစ် သတ္တမတန်းကို တစ်ကျောင်းလုံး မောင်သာမောင် တစ်ယောက်တည်း အောင်သည်ဟုလည်းမသိခဲ့ပါ။ မောင်သာမောင် ကန်တောရကျောင်းတိုက်သို့လာ၍ ကိုရင်ဝတ်ကာ အရှင်သီရိန္ဒအဖြစ်ဖြင့် စာရေးသူထံ လောကုတ္တရာပညာ

သင်ယူလိမ့်မည်ဟုလည်း ကြိုတင်မသိခဲ့ပါ။ မောင်သာမောင်မှ ရှင်သီရိန္ဒ၊ ရှင်သီရိန္ဒမှ အရှင်သီရိန္ဒ အဆင့်ဆင့်ပြောင်းကာ စာရေးသူထံ တိပိဋကအခြေခံတို့ကို နည်းမှန် လမ်းမှန် စနစ်မှန်ဖြင့် စနစ်ကျကျ သင်ယူပြီး၊ မန္တလေး–ရန်ကုန်မြို့ကြီးများသို့သွားကာ တိပိဋကဓရစာမေးပွဲ အောင်မြင်သည်ထိ စာမေးပွဲအမျိုးမျိုးကို ဖြေဆိုလိမ့်မည်ဟုလည်း ကြိုတင်မသိခဲ့ပါ။ စာရေးသူ ကန်တောရ၌ရှိနေခိုက် မောင်သာမောင် ရောက်လာခြင်းသည် ရှေးဘဝက အတူပြုခဲ့သည့် ကုသိုလ်ကံက ဆုံပေးသောကြောင့်သာ ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။

မောင်သာမောင်သည် ၁၃၂၂–ခု၊ နယုန်လဆန်း ၇–ရက်နေ့ ကန်တောရသို့ ရောက်လာရာ ထိုနေ့၌ပင် စာရေးသူက မောင်သာမောင်အား စာပေသင်ပြပို့ချပေးခဲ့ရသည်။

မောင်သာမောင်သည် ၁၃၂၂–ခု၊ နယုန်လဆန်း ၈–ရက်နေ့၌ ပထမကန်တောရ ဆရာတော်ဘုရားကြီး ဦးကေတုကို ဥပဇ္ဈာယ် ပြု၍ ရှင်သာမဏေဖြစ်သည်။ ကိုရင်ဘွဲ့ ရှင်သီရိန္ဒဖြစ်သည်။ ရှင်သီရိန္ဒအား ၁၃၂၂–ခု၊ နယုန်လဆန်း ၉–ရက်နေ့မှစ၍ ၂–နှစ်ပတ် လုံး တိပိဋကအခြေခံကျမ်းစာများကို သင်ပြ ပို့ချပေးခဲ့ရသည်။

၆။ ဆရာတပည့် ကံ နှင့် ညို

တိပိဋကဓရ လောင်းလျာ ရှင်သီရိန္ဒသည် စာရေးသူထံ၌ သဒ္ဒါ အဘိဓမ္မာဆိုင်ရာ စာပေတို့ကို စတင်သင်ယူသည်။ အစတွင် အခြားစာသင်သား သံဃာများနှင့်အတူတွဲ၍ စာရေးသူက ပို့ချပေးသည်။ နောက်ပိုင်း၌ ရှင်သီရိန္ဒ၏ ဉာဏ်ရည်ဉာဏ်သွေး ထက်မြက်ကောင်းမွန်ပုံကိုတွေ့ရ၍ သူ့ကိုင်ခဲ့ပြီး တစ်ပါးတည်း ပို့ချပေးသည်။ အချို့စာဝါကိုသာ ပို၍ ကျေညက်စေရန် အများနှင့်တွဲ၍ သင်ယူစေသည်။

စာရေးသူအနေဖြင့် ရှင်သီရိန္ဒ ၁–ပါး အား စာပေပို့ချသင်ပြပေးရသည်မှာ စာလိုက် ပရိသတ်–၁၀၀ကို ပို့ချပေးရသည်ထက်ပင် အားတက်ဝမ်းမြောက်လှသည်။ ပင်ပန်း ရမှန်းပင်မသိ၊ သင်သလောက် တတ်သည်။ ပြသလောက် မြင်သည်။ တိုးပေးသလောက် တက်သည်။ မြှင့်ပေးသလောက် မြင့်သည်။ ထို့ကြောင့် ရှင်သီရိန္ဒ၏ ပညာရေးနှောင့်နှေးမည်စိုး၍ ရက်ပျက်မရှိသလောက် မှန်မှန် ကြိုးစားပို့ချပေးသည်။ သာမန်ကိစ္စဖြင့် ညဉ့်အိပ်ညဉ့်နေ ခရီးသွားအလွန်နည်းသည်။ နည်းနည်းပါးပါး နေမကောင်းမကျန်းမာလျှင်ပင် စာဝါအပျက်မခံ၊ နောင်တစ်ချိန်တွင် တိပိဋကဓရ ဖြစ်လာလိမ့်မည်ဟူသော မျှော်လင့်ချက်ကြောင့် ချပေးနေခြင်းတော့မဟုတ်၊ မျှော်လင့်တိုင်း ဖြစ်နိုင်သည့်အရာလည်းမဟုတ်၊ ဉာဏ်ထက်သဖြင့် သင်ပြပေးသလောက် အရာရောက်သောကြောင့်သာဖြစ်သည်။

သဒ္ဒါဘက်ဆိုင်ရာ ကစ္စည်း သဒ္ဒါကြီး ရူပသိဒ္ဓိ–ပဒမာလာ–ပုဒ်စစ်–သုတ်စစ်–ဆန်း အဘိဓါန် စသည်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ အဘိဓမ္မာဘက်ဆိုင်ရာ သင်္ဂဟ–ဋီကာကျော်–ညဝိ စသည်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဝိနည်းဆိုင်ရာတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ကဗျာလင်္ကာဆိုင်ရာတို့ကိုလည်းကောင်း၊ တစ်ခုပြီးတစ်ခု စုံလင်အောင်သင်ပေးသည်။ အခြားစာသင်သားများ ၄–၅–၆ နှစ်ကျော်ကျော်သင်ရမည့် ပညာရပ်များသည် ရှင်သီရိန္ဒအတွက် ၂–နှစ်သာသင်လိုက်ရသည်။ ကျကျနန ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် အခြေခံရရှိသွားသည်။ ရှေ့ခရီးအတွက် သွားလမ်း ဖြောင့်သွားသည်။

ရှင်သီရိန္ဒသည် စကားနည်းသည်။ အပြောနည်း၍ အလုပ်များသည်၊ စာကိုသာ စိတ်ဝင်စားသည်။ အများနှင့်ရန်ဖြစ်ဖို့မဆိုထားဘိ ဆန့်ကျင်ဘက်တောင် လုံးဝမဖြစ်၊ ရှင်သီရိန္ဒနှင့် မတည့်သူလုံးဝမရှိ၊ အားလုံးနှင့် အဆင်ပြေအောင်နေတတ်သည်။ စိတ်သဘောထားပြေပြစ်သည်။ အရာရာမှာ ကိုယ်ကသာ အနစ်နာခံတတ်သည်။ ထို့ကြောင့် အထက်ဆုံးဆရာတော်ကြီးကအစ အောက်ဆုံးကိုရင်လေး ကျောင်းသားလေးထိ ရှင်သီရိန္ဒကို ချစ်ခင်မြတ်နိုး တန်ဖိုးထားကြ

သည်။ အပြစ်တစ်စုံတစ်ခုကြောင့် ပြစ်ဒဏ်ပေးရသည်ဟု လုံးဝမရှိ။

ရှင်သိရိန္ဒသည် စာလည်းတော်သည်။ အနေအထိုင်လည်းကောင်းသည်။ ဣန္ဒြေရရ သိက္ခာရှိရှိသာ ပြောဆိုနေထိုင်သွားလာ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်တတ်သည်။ ကျောင်းဝေယျာဝစ္စလည်း မလစ်ဟင်းစေရ၊ မည်သည့်အချိန်၌ မည်သည့်အလုပ်ကို ပြီးအောင်လုပ်ရမည်ဟု ဆရာသမားက သတ်မှတ်၍ခိုင်းလျှင်လည်း အတိအကျပြီးအောင် လုပ်တတ်သည်။

ကိုရင်သိရိန္ဒသည် စာပေအလုပ်ကို အထူးစိတ်ဝင်စားသည်။ တစ်နေ့လုံး မည်သူနှင့်မျှ စကားမပြောဘဲ စာပေအလုပ်ထဲ၌ စိတ်ကို နှစ်မြှုပ်ထားနိုင်သည်။ ကလေးမြို့မှ ရှင်သိရိန္ဒ၏ ပညာသင်ဘက် ဒကာတစ်ယောက်က ''ကန်တောရမှာ အတူစာသင်တုန်းက တစ်နေ့လုံး အခြားပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် စကားမပြောဘဲ စာတစ်ခုတည်း အာရုံထားနေနိုင်တာကိုပဲ တပည့်တော် တိပိဋက ယောဆရာတော်ကို ကြည်ညိုလှပါပြီဘုရား'' ဟု စာရေးသူကို လျှောက်ဘူးသည်။

၇။ သင့်ရာပို့အပ် ဆရာ့ဝတ်

ရှင်သိရိန္ဒသည် ၁၃၂၄-ခု၊ ကဆုန် လဆုတ် ၈-ရက် စနေနေ့၌ တတိယ ကန်တောရဆရာတော် ဦးဝိသုတကို ဥပဇ္ဈာယ်ပြု၍ ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်သည်။ ရဟန်းခံ ကိစ္စပြီးမြောက်အောင် စာရေးသူကပင် အစ အဆုံး ကြီးကြပ်ဦးဆောင်စီမံပေးရသည်။

ရှင်သိရိန္ဒသည် ရဟန်းလည်းဖြစ်ပြီ။ မိမိထံပညာသင်၍ ၂-နှစ်လည်းပြည့်ပြီ။ ပထမကြီးတန်း ဖြေဆိုနိုင်လောက်သည်ထိ ပရိယတ္တိ ပညာအရည်အချင်းလည်း ပြည့်စုံနေပြီ။ ဂန့်ဂေါမြို့၌ ပါဠိပထမပြန်စာဖြေဌာန မရှိ၍ မည်သည့်စာမေးပွဲကိုမျှ မဖြေဆိုရသေး၊ တပည့်ကို သင့်ရာပို့အပ်ရမည့် ဆရာ့ဝတ္တရားက ရှိလာသည်။

ထို့ကြောင့် အရှင်သိရိန္ဒကို ''ကဲ- ဦးသိရိန္ဒ လောကမှာ ဂုဏ်မရှိရင် လူရော ရှင်ပါ မလေးစားဘူး၊ ဂုဏ်ရှိမှ တန်ဖိုးထား လေးစားကြတယ်၊ ဂုဏာဝန္တေပသီဒန္တိဇနာ-လို့ ဆိုတဲ့အတိုင်း ဂုဏ်ရှိမှ အများက အသိအမှတ် ပြုကြတယ်၊ နောက်တောင်ကျနေပြီ၊ လူကို မစောင့်တဲ့ အချိန်တွေ သိပ်နှမြောစရာကောင်းတယ်၊ ဒါ့ကြောင့် မန္တလေးမြို့ကိုသွားပြီး စာမေးပွဲဆိုင်ရာ စာပေကျမ်းဂန်တွေကို ဆက်သင်ယူပါ၊ စာမေးပွဲဖြေဖို့ အချိန်ရောက်နေပြီ၊ ယခုမကြာခင်မှာပဲ မြို့ကိုပို့အပ်ပေးတော့မယ်'' ဟု ပြောရသည်။

အရှင်သိရိန္ဒက သူ့မိဘဆွေမျိုးများထံ ထိုအကြောင်းကို ပြောပြသောအခါ ''ကန်တောရမှာ တစ်ဝါဆိုပြီးမှ ကြွပါ''ဟု ပြောကြသည်ဆို၏။ စာရေးသူက သူတို့ကိုခေါ်ပြီး အကြောင်းအကျိုးပြ ပြောပေးလိုက်တော့မှ ကျေနပ်စွာ ခွင့်ပြုလိုက်ကြတော့သည်။

၁၃၂၄-ခု၊ နယုန်လမှာပင် အပ်စာကို သေချာစွာရေး၍ ညီတော်သူ ဦးပဏ္ဍိစ္စ အကူအညီဖြင့် တပည့်ဦးသိရိန္ဒကို မန္တလေး မြို့ မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံတိုက်သစ်သို့ ပို့အပ်လိုက်သည်။ ဆရာတပည့် မခွဲခွါလိုသော်လည်း တပည့်၏ ရှေ့ဆက်ရမည့် ပညာရေးကို ငဲ့၍ ပို့လိုက်ရသည်။

၈။ အချိန်မီအောင် သတိဆောင်

တစ်ချို့ တောရွာကျောင်းဘုန်းကြီးများသည် စာတော်၍လိမ္မာသော ကိုယ့်တပည့်တို့ကို အဝေးသို့ပညာသင် မပို့လိုကြပါ။ အနီးအနားမှာ အမြဲထား၍ ကိုယ့်ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ်ကိုသာ ပြုလုပ်နေစေလိုသည်။ တပည့်အပေါ် ခင်တွယ်သဖြင့် မခွဲခွါလိုကြ၊ ထိုအပြုအမူသည် ဆရာ့ဝတ်မကျေရုံသာမက တပည့်ကို ချစ်ရာမရောက်ဘဲ နှစ်ရာရောက်သွားတတ်သည်။ အညွန့်တလူလူတက်နေသော တပည့်၏ အညွန့်ကို ချိုးဖဲ့ဖျက်ဆီးပစ်သလိုလည်း ဖြစ်သွားတတ်သည်။ အထူးသတိပြုရန် လိုအပ်မည် ဖြစ်ပါသည်။

စာရေးသူ မိမိကိုယ်တိုင်ပင် ကန်တောရ၌ ပညာသင်ကြားနေစဉ်က အခြေခံ ကျမ်းစာများသာမက ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ ကျမ်းအချို့ကိုပင် သင်ကြားထားပြီးဖြစ်၍ စာမေးပွဲဖြေဆိုရန် အခြေခံအရည်အချင်းများ ပြည့်စုံလုံလောက်ပြီး ဖြစ်ပါလျှက် ဆရာတော်များက အချိန်မီ သွားခွင့်မပြုကြသဖြင့် များစွာ နောက်ကျခဲ့ရပါသည်။

ကိုရင်ဘဝ ၁၈–နှစ်သားအရွယ်က မြို့သွားပညာသင်ရန် လျှောက်ဘူးပါသည်။ မရပါ၊ ခွင့်မပြုပါ၊ နောက်ကျမှ မြို့သို့ရောက်သွားသဖြင့် ဓမ္မာစရိယပြီးချိန်လည်း နောက်ကျ၍ သကျသီဟစေတီယင်္ဂဏစာမေးပွဲ ဖြေဆိုခွင့်လည်း လက်လွတ်ဆုံးရှုံး နစ်နာသွားရပါသည်။ သကျသီဟစေတီယင်္ဂဏစာမေးပွဲမှာ အသက်အကန့်အသတ်ဖြင့်သာ ဖြေဆိုရ သည်။

ဆရာသမားတို့မည်သည် ဉာဏ် ရည်ဉာဏ်သွေး ကောင်းမွန်သော တပည့်တို့ကို အခါမလင့် နောက်မကျစေဘဲ သင့်လျော်ရာ ပို့အပ်ပြီး ပညာသင်စေရပါမည်။ ပညာသင်၍ အဆင်ပြေအောင် ပစ္စည်းဖြင့်လည်း ကူညီထောက်ပံ့ပေးဖို့ လိုအပ်မည်ဖြစ်ပါသည်။ အဝေးမှနေ၍ မကြာမကြာစာရေး၍ သွန်သင်ဆုံးမပေးဖို့လည်း လိုအပ်ပါလိမ့်မည်။ အနည်းဆုံး သတိတော့ပေးနေရမည်ဖြစ်သည်။

ယခုလည်း စာရေးသူသည် ပညာအညွန့်တစ်လူလူတက်နေသော တပည့် အရှင်သိရိန္ဒကို မိမိကဲ့သို့ အချိန်နောက်မကျစေလို၍ ရဟန်းဖြစ်၍ တစ်လမပြည့်မီမှာပင် မန္တလေးသို့ ပညာသင်ရန် ပို့လွှတ်လိုက်ပြီးပါပြီ။

စာရေးသူလည်း ကန်တောရကျောင်းတိုက်၌ ၅–နှစ်ပတ်လုံး စာသင်သားသံဃာများအား မိမိကျန်းမာရေးကိုပင် အရေးအတွက် မထားနိုင်တော့ဘဲ နေ့ညမစဲ နေ့စဉ် စာဝါ ၆–ဝါ၊ ၇–ဝါ ချပို့သင်ပြပေးခဲ့ရသည်။ တစ်ဖြေးဖြေး ကျန်းမာရေးချို့တဲ့လာသည်။ ထို့ကြောင့် အသက်ကို ဉာဏ်စောင့်သည့် သဘောဖြင့် တပည့်အရှင်သိရိန္ဒကို စောင့် ရှောက်သင်ပြပေးရမည့်တာဝန်လည်း ပြီးဆုံးပြီဖြစ်၍ ရန်ကုန်သို့ပြောင်းရွှေ့ကာ ဆေးကုသ ခံယူရာ နှစ်အနည်းငယ်အတွင်းမှာပင် ရောဂါ ရှင်းရှင်းပျောက်၍ ကျန်းမာသွားပါသည်။

၄င်းနောက် အကြောင်းအားလျော်စွာ ဇလွန်မြို့တစ်ဖက်ကမ်း အေးရွာ ဒကာဒကာမများ၏ ပင့်လျှောက်ချက်အရ အေးရွာတောင် ကျောင်းကြီးသို့ရောက်ရှိကာ သီတင်းသုံးနေထိုင်လျက် တတ်စွမ်းနိုင်သလောက် သာသနာ ပြုနေခဲ့ရာ ယနေ့ထိပင် ဖြစ်သည်။ အေးရွာနှင့် ရွာကန်လှရွာသည် နှစ်ရွာတစ်ရွာ အတူတူပင်ဖြစ်ရကား နောက်ပိုင်းတွင် အေးရွာတောင် ကျောင်း၌တပည့်ကိုထားခဲ့၍ မိမိက ရွာကန်လှရွာကျောင်းသို့ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင် သာသနာ ပြုခဲ့သည်။ ယခုအခါ ရွာကန်လှရွာကျောင်း ၌ပင် နေထိုင်ဆဲဖြစ်သည်။

၉။ ဆရာ့ကျေးဇူး တပည့်ထူး

တိပိဋကလောင်းလျာ အရှင်သီရိန္ဒသည် မန္တလေးမြို့ မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံတိုက်သစ်နှင့် ရန်ကုန်မြို့ ဗဟန်း မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံတိုက်သစ်တို့၌ နေထိုင်လျက် စာမေးပွဲဆိုင်ရာ ကျမ်းစာတို့ကို သင်ကြားအားထုတ်သည်။

၁၃၂၄–ခု မှ ၁၃၄၆–ခုထိ မိမိလက်အောက် စာသင်သားသံဃာများအား စာသင်ပြပို့ချပေးရင်း ကြိုးစားလာခဲ့ရာ ပထမငယ်မှ အစပြုကာ အဆင့်အမြင့်ဆုံး အထက်တန်းအကျဆုံး အခက်ခဲဆုံး အကြီးကျယ်ဆုံး ပိဋက ၃–ပုံ နှုတ်ငုံဆောင်စာမေးပွဲကြီး ပြီးဆုံးသည်ထိ တစ်ခုပြီးတစ်ခု အရှိန်အဟုန်မပျက် မြင့်တက်အောင်မြင်လာခဲ့သည်။

အရှင်သီရိန္ဒသည် ကန်တောရကျောင်းတိုက်၌ ၂–နှစ်တိတိ နေထိုင်စဉ်ကပင် ဆရာသမားများ၏ စည်းကမ်းတကျ ပိပိရိရိ သေသေသပ်သပ် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက် ဆုံးမသွန်သင်မှုကို နွံနာအောင် ရရှိခဲ့သဖြင့် မြို့ကြီးများသို့ ရောက်သွားသည့်အခါ၌လည်း ကိုယ့်ဟာကိုယ် ထိန်းသိမ်းနေထိုင်တတ်သည်။ စိတ်မလေရအောင် စိတ်သွားတိုင်း ကိုယ် မလိုက်ပါမိအောင် ဆရာသမားနှင့်အတူ နေရသကဲ့သို့ပင် မတိမ်းစောင်းအောင် ထိန်းကျောင်းတတ်သည်။

တပည့်ကောင်းဖြစ်မှ ဆရာကောင်း ဖြစ်နိုင်သဖြင့် တပည့်ကောင်းဖြစ်အောင် နေထိုင်ကျင့်သုံးသူသည်–

(၁) ကြိုးပွါးတိုးတက်ကြောင်း နည်းလမ်းကောင်းကို လက်ခံနိုင်ရမည်။

(၂) အထိန်းကောင်းရှိရမည်၊ ကိုယ့်ဟာကိုယ် မတိမ်းစောင်းအောင် ထိန်းကျောင်း နိုင်ရမည်။

(၃) တွန်းအားကောင်းရှိရမည်၊ ကိုယ့်ဟာကိုယ် အချိန်မီပြီးအောင် တွန်းပေးတတ်ရမည်။

(၄) လမ်းညွှန်ကောင်းရှိရမည်၊ ကိုယ့်ဟာကိုယ် လမ်းညွှန်တတ်ရမည်၊ အရာရာကြည့်ရှု သုံးသပ် ဆုံးဖြတ်တတ်ရမည်။

အရှင်သီရိန္ဒသည် ထိုအရည်အချင်း စွမ်းအားကို ရနိုင်အောင် ကြိုးစားသူဖြစ်သည်။

အရှင်သီရိန္ဒ၏ ဦးရီးတော်ဦးပြည့်ထွန်း ပြောပြချက်အရ ''မောင်သာမောင်သည် ငယ်စဉ်ကစ၍ အေးဆေးတည်ငြိမ်ကြောင်း ရှက်တတ် ကြောက်တတ်ကြောင်း စကားနည်းကြောင်း ပတ်ဝန်းကျင်နှင့်မဆန့်ကျင်အောင် နေထိုင်တတ်သဖြင့် ဆွေမျိုးရော တစိမ်းပါ အားလုံးက မောင်သာမောင်ကို ချစ်ခင်ကြ ကြောင်း အလိုက်သိတတ်ကြောင်း'' သိရသည်။

အရှင်သီရိန္ဒအား ကျောင်းသားဘဝက ပညာသင်ပေးခဲ့ရသည့် ကန်အလယ်တန်းကျောင်း ဆရာဦးသိန်းမော် ပြောပြချက်အရ ''မောင်သာမောင်သည် ကျောင်းကို မှန်မှန်ရောက်တတ်ကြောင်း၊ မည်သည့်အခါမျှ ကျောင်းနောက်ကျလေ့မရှိကြောင်း၊ လူငယ်နှင့်မလိုက်အောင် တော်ကြောင်း၊ ဣန္ဒြေသိက္ခာဖြင့်သာ နေတတ်၍ စကားလည်းနည်းကြောင်း၊ ကျောင်းရောက်လျှင်လည်း အချိန်မဖြုန်းဘဲ ကိုယ့်နေရာကိုယ်ထိုင်နေပြီး စာဖတ် ၍သာနေလေ့ရှိကြောင်း၊ စာမသိမရှင်း၍ အခြားကျောင်းသူကျောင်းသားများက မေးလျှင်လည်း စိတ်ရှည်လက်ရှည် နားလည်အောင် ပြောပြတတ်ကြောင်း၊ အများနှင့်အရောတဝင် ရှုပ်ရှက်ခတ်မနေတတ်ကြောင်း၊ အများနှင့် မဆန့်ကျင်အောင် လိုက်လျောညီထွေနေတတ်သဖြင့် ဆရာဆရာမ ကျောင်းသူကျောင်း သား အားလုံးက ချစ်ခင်ကြကြောင်း၊ ကျောင်း စည်းကမ်းကို အတိအကျ လိုက်နာတတ်ကြောင်း၊ ဆရာသမားကိုမည်သည့်နေရာ ၌တွေ့တွေ့ အလွန်လေးစားတတ်ကြောင်း'' သိရသည်။

အရှင်သီရိန္ဒသည်–

(၁) အတိတ်ကံကောင်း အရင်းအနှီးပါလာသည်။

(၂) တိုးတက်နိုင်မည့်နေရာကောင်းကို အဆင့်ဆင့်ရောက်သွားသည်။

(၃) အရည်အချင်းရှိသော မိဘ ဆရာသမား ဟူသော အမှီကောင်းကိုရသည်။

(၄) ကိုယ့်ဟာကိုယ်မတိမ်းစောင်းအောင် ထိန်းကျောင်းတတ်သည်။

ဤစက်၄–ပါး အဆက်မပြတ် လည်ပတ်နိုင်သောကြောင့်သာ ရည်မှန်းချက်ပန်း တိုင် ရောက်သွားခြင်းဖြစ်သည်။

ပါဠိပါရဂူ–ဘီအေ–ဟူသော စာရေး သူ ဆက်လက်၍ အရယူရန် ရည်မှန်းထား သောဘွဲ့များကို တပည့်ဖြစ်သူ ယောဆရာတော်အရှင်သိရိန္ဒာဘိဝံသ ရရှိသွားသည့် တိပိဋကဓရ ဓမ္မဘဏ္ဍာဂါရိက စသော အံ့ဖွယ် ချီးကျူး ဘွဲ့ဂုဏ်ထူးတို့နှင့် အလဲအလှယ်ပြုလုပ်ပေးလိုက်ရခြင်းမျိုးဖြစ်သဖြင့် စာရေးသူမှာ အေးမြကြည်နူး ပီတိမြူးလျက် အထူးပင် ဂုဏ်ယူဝမ်းမြောက်မဆုံး ဖြစ်ရပါတော့သည်။ တပည့်အတွက် ကိုယ်ကျိုးစွန့် အနစ်နာခံကာ ကူညီခဲ့ရသော မိမိ၏ စွမ်းဆောင်ချက်မှာ စောစောက မဖြစ်စလောက် မပြောပလောက်ဟု မှတ်ထင်ခဲ့သော်လည်း ယခုမှ ကြီးမားလှသော အင်အားဖြစ်ကြောင်း သိရသဖြင့် ပို၍ ဝမ်းမြောက်မိပါသည်။

တိပိဋကယောဆရာတော် အရှင်သိရိန္ဒာဘိဝံသသည် မိဘတို့အတွက် သားကောင်းတစ်ယောက် ကျောက်ကောင်းတစ်စေ့ ဖြစ်သကဲ့သို့ ဆရာသမားအတွက် တန်ဖိုးမဖြတ်နိုင်သော ရဟန်းမြတ်တစ်ပါး ပတ္တမြားတစ်ပွင့် ဖြစ်ခဲ့လေပြီတကား။

''အားလုံးချမ်းသာကြပါစေ''

အရှင်သာကိန္ဒ

သာသနဓဇသိရီပဝရ ဓမ္မာစရိယ

ရွာကန်လှကျောင်း၊

ရွာကန်လှရွာ၊ဇလွန်မြို့နယ်။

၁၃၆၇–ခု ၊ နတ်တော်လ (၂၀၀၅ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ)